

„Vannak, akiknek több, és vannak, akiknek talán kevesebb testvérért, kortársért kell Isten előtt felelősséget viselniük.” <i>Missziói nap előtt és után</i> ► 3. oldal	„Miért lehetséges az, hogy olyan valakit, aki még börtönt is vállal a hite miatt, akinek igazi bűnözők között kell éveket eltöltenie, ki lehet csúfolni, gúnyolni, nevetni?” <i>Vajon miért?</i> ► 5. oldal	„Mániám, hogy egy (földrajz)tankönyvben mindenképpen legyen egy csomó »hülyeség« is, hiszen az érdeklí legjobban a gyerekeket. Én a »Nehogy elolvassd!« címet adtam volna az ilyen anyagoknak, végül <i>No de ilyet!</i> lett a címük.” <i>Beszélgetés Gruber Lászlóval</i> ► 12. oldal	<i>A Déli Egyházkerület díjazottjai</i> ► 8–9. oldal <i>Tárlat az evangélikus múzeumban</i> ► 7. oldal <i>Az „ideális tartótiszt”</i> ► 10. oldal <i>Gyógyítás zenével</i> ► 7. oldal <i>Jegyzetlapok</i> ► 6. oldal <i>250 éve halt meg Zinzendorf</i> ► 5. oldal
---	--	--	---

Tízéves a börtönlelkészi szolgálat

Kondella Mihály felvételén a Váci Fegyház és Börtön udvarán a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének elnöke, Roszik Gábor fogadja Sólyom Lászlót. A köztársasági elnök május 5-én személyes látogatásával tisztelte meg a börtönlelkészi szolgálat egy évtizedes fennállása alkalmából rendezett találkozót.

► Beszámolónk a 4. oldalon

Az egyház – lelki vagy szociológiai valóság?

► A mai kor gyakran felül kívánja írni – időnként nem is sikertelenül – mindazt, ami az egyház tanításában évszázadok óta örökségként nekünk adatott, vagy ami még veszedelmesebb: belülről, a szívünk mélyéből fakasztja fel a kérdéseket, és a tanúságtétel nagy felkiáltójeleit kérdőjelekké görbíti. Ezzel kezdte előadását *Ittész János* elnök-püspök az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) május 6-i, az országos iroda földszinti termében tartott alkalmán, amelynek címe *Mit tanít egyházunk az egyházról?* volt. A püspök közel egyórás előadásából e rövid tudósításba csak néhány gondolat fér. A teljes előadás meghallgatható az evangélikus honlapon (www.evangelikus.hu).

A nyitóáhitatban *dr. Fabiny Tibor* Ef 5,21–30 alapján rámutatott, hogy ez az ige valójában nem a férjnek és a feleségnek, hanem Krisztusnak és az ő menyasszonyának, az egyháznak a kapcsolatáról szól. Nagy titok, misztérium ez, melynek alapja és ereje az, hogy Krisztus önmagát adta egyházáért és annak tagjaiért.

Az előadó rámutatott, hogy a Szentlélekről szólni egyet jelent azzal, hogy az egyházról teszünk bizonytságot. A Szentlélek és a szentek közössége, az egyház összetartozik. Furcsa, hogy olykor éppen a Szentlélek áldásaira hivatkozva tagadják meg a Szentlélek által teremtett egyházat, azt az egyházat, amelyet Jézus a mi javunkra és a benne élő közösség életének biztonsága érdekében életben tartott, bűnök ellenére megmentett, és hisszük, hogy az idők végezetéig kézben tartja, megújítja és megőrzi.

Hiszünk a Szentlélekben, de nem az egyházban, hanem az egyházat hisszük. Tanúságot teszünk arról az egyházzal, mely hibái és hiányosságai ellenére is Krisztus Lelkének működési területe. Az egyház egysége hitbeli valóság. Ezzel azt valljuk, hogy van a tapasztalat fölött, mögött valami más: Krisztus maga.

Az *Újszövetség* képeket használ, mikor az egyházról szól. Amikor Isten szántóföldjeként említi, akkor gondoljunk a példázatbeli magvető fáradózó alakjára, amikor Isten épületeként említi, gondoljunk a nekigyürkőző kőművesre. E két kép azt mutatja, hogy az egyház nem könnyű munka az Úristennek. E képek is az értünk küzdő isteni szeretetről szólnak. Nem mindig könnyű, ami lehetséges. Istennek könnyű volt szavával világot teremteni, de az egyházat szülő bűnbocsánat, bár nem lehetetlen, de halálosan nehéz. Ezért volt annyi vér, fájdalom és könny a Golgotán.

Az egyház Isten temploma. Valóban így van, Isten jelenlétének ígértét hordozzuk. Nem önmagát építette föl az apostolok közössége. Krisztus vállalta, hogy a rücskös, ronda, félrerügött köveket megtisztítsa, összehordja és hajlékává emelje. Isten temploma az egyház, itthon sze-

retne lenni köztünk. Titok, misztérium, hogy eddig miért nem vonult még ki közülünk?!

Az egyház Isten népe. Minden néphez és fajhoz tartozók közössége, melynek tagjaivá a keresztség által leszünk. Aki a keresztség által ennek a közösségnek tagja lett, az Jézussal egy közösségben él. Sem ideológiai, sem teológiai érvet nem lehet felhozni arra, hogy miért nem vállalunk vele közösséget. A szekularizáció kaszáját az tette igazán hatékonyra, hogy a Krisztushoz tartozók egy családon belül a keresztség ügyében hajba kaptak. Az egyház Isten népe, nem emberi szándék szerint, hanem Isten hívása alapján. Kár, hogy az evangélium summája: kegyelembe fogadottságunk háttérbe szorul emberi tradíciók és emberi vélemények mögött.

Az egyház Jézus Krisztus teste. Nem hasonlat ez, hanem kinyilatkoztatás, amint Jézus „*Én vagyok...*” kezdetű mondatai sem bemutatkozások, hanem az isteni fenség mélybe hajló szeretetét kinyilatkoztató igék. A keresztségbe betagozottak valóságosan Krisztus teste. Nem azért, mert látjuk vagy érezzük, hanem azért, mert megígérte. A naponkénti megtérés a keresztség kegyelmének naponkénti fölfedezése. Szólunk, tanítunk, bizonytságot teszünk arról, hogy Jézus Krisztus teste úgy él, hogy beleszületünk a keresztség által, és az úrvacsorának és az élet ígéjének kenyerével táplálhatunk. Az úrvacsora koinónia, teljes azonosság: Jézus részünkkel lett, hogy mi az övéivé és testének tagjaivá legyünk.

Az egyház Krisztus teste, melyet Krisztus tart meg, őriz, táplál, és az önmagával való közösséget gondozza. Nem majd, az út végén lesz ez így, hanem már most jelen van ez a közösség. Kicsi és nagy gyülekezetben egyaránt. Az egyház nem statisztika kérdése. Ahol tisztán hirdetik az ígét, a keresztséggel és az úrvacsorával Krisztus rendelése szerint élnek, ott az egyház teljessége van jelen.

Az egyház lényege szerint egy Krisztusban. Ő maga is ezt az egységet szeretné látható formába öltöztetni.

► Folytatás a 3. oldalon

Egyházüldözés a Kádár-korszakban

Ökumenikus egyháztörténeti konferencia evangélikus könyvbemutatóval

► Magyarországon a kommunista diktatúra idején ténylegesen volt egyházüldözés – nemcsak politikai, gazdasági, de szellemi síkon is – mutatott rá *Szabó István*, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke a katolikus, a református és az evangélikus egyház által közösen szervezett kétnapos konferencia megnyitóján. A budapesti Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolája május 6–7-én tartott rendezvény *Egyházüldözés és egyházüldözők a Kádár-korszakban* címet viselte. Katolikus részről *Erdő Péter* bíboros, érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, a Magyarországi Evangélikus Egyház nevében pedig az országos felügyelő köszöntötte a tanácskozás résztvevőit. *Pröhle Gergely* – egyebek mellett – ismertette azokat az érveket, amelyek egyházunk zsinatát 2005 májusában tényfeltáró bizottság felállítására késztették. E bizottság munkájának első nyilvános gyümölcseként épp e konferenciára időzítve jelentette meg a Luther Kiadó a Magyarországi Evangélikus Egyház és az állambiztonság 1945–1990 közötti kapcsolatát feltáró könyvsorozat bevezető kötetét.

A nyolc-kilenc részesre tervezett sorozat *Háló* című kiadványa kordokumentumokat és tanulmányokat egyaránt tartalmaz, miként a kétnapos konferencia előadói is beszédes tényekkel illusztrálták mondandójukat. A húsz előadás a legkülönbözőbb szempontból járta körül a témát, jóllehet a rendezvény házigazdjaként *Szabó Csaba*, a Magyar Országos Levéltár főigazgató-helyettese ugyanakkor rámutatott: a fókuszba ezúttal nem annyira a beszervezett ügynököket, sokkal inkább a korszak adta sajátosságokat, illetőleg a „másik oldalt” (például a tartóztatásokat) helyezték.

► Folytatás a 10. oldalon

Pröhle Gergely, Erdő Péter, Szabó István és Várszegi Asztrik pannonthalmi főapát a konferencia megnyitóján

FOTO: KALOCSAI RICHARD

Oratio œcumenica

Mindenható Úristen! Nincs a világnak olyan pontja, ahonnan ne hangozna feléd a kiáltás: hallgasd meg könyörgő gyermekeidet! A világ annyi pontján sírnak, rettegnek és félnek az emberek. Hallgasd meg a neked elmondott imádságokat, a könyörgő, síró szavakat és az örömkönnyekkel teli hálaadásokat is. Köszönjük, hogy Jézus Krisztus által a mi életünk oldaláról is ismered küzdelmeinket, elesettségsünket, problémáinkat és gyötrelmeinket. Hálaival gondolunk arra, hogy Jézus szíve minden szeretetével fordul felénk akkor, amikor látja, hogy mi is milyen elgyötörték és elesettek vagyunk.

Hallgass meg most bennünket is, és légy segítségünkre. Vezess minket az egymás iránti szeretet, a megbocsátás és a másik embernek való segítség útján. Légy jelen életünkben, hogy ne vakon tapogatózva, hanem a te utadat járva adhassunk és kap-hassunk szeretetet.

Bocsásd meg nekünk az Úr Jézus Krisztusért az elenled és az egymás ellen elkövetett bűneinket. Sokszor elfeledkezünk az imádság erejéről, a szeretet gyakorlásáról, a másik embernek való megbocsátásról, az őszinte, szelíd és segítőkész életről. Problémákat okozunk magánéletünkben, csalá-dunkban, munkahelyünkön és egyhá-zadban is. Hadd legyen a te bűnbocsá-tó szereteted megtartó erő az életünkben. Újítsd meg Lelkeddal életünket, emelj fel bennünket a bűnből, az el-gyötörtségből, az elesettségből.

Urunk! Az életünket megváltó üze-net megismerésének felszabadító örömhíre még olyan sok emberhez el kell, hogy jusson. Az aratnivaló sok, de a munkás kevés. Adj, Urunk, hit-ben megújult életű embereket, akik örömmel és életük példájával tesznek tanúságot rólad. Segíts meg mind-annyiunkat, hogy felismerjük életünk gyengeségeit, és hozzád forduljunk a jó hír megismeréséért. Fordulj egyhá-zad felé kegyelmeddel, hogy minden ember szavával és életével a te igehir-detőd lehessen, és bizonyosságot tegyen a Krisztusban megújult életről.

Könyörgünk hozzád minden szen-vedőért, otthon vagy kórházban lé-vő betegért, haldoklókért, gyászoló-kért, elhagyottakért, lelki bajban szenvedőkért, özvegyekért és árvá-kért, kitaszítottakért és hajléktalano-kért. Vigasztalásod ereje érje el őket, hogy reménység gyúlhasson szívük-ben szeretet és jóságod által.

Áldunk téged, Urunk, hogy meg-hallgatsz bennünket, és többet és job-bat adsz reménységeinknél az Úr Jézus Krisztusért. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Kedves Barátaim! Ne azt nézzétek tehát, hogy mire lenne jogotok, ha-nem azt, hogy mi kedvez és használ testvéreiteknek. Ahogy Pál mondja: »Minden szabad nekem, de nem minden használ« (1Kor 6,12), mert nem vagyunk mindnyájan ugyan-olyan erősek a hitben. Közületek né-hánynak erősebb a hite, mint ne-kem. Ezért nem saját magunkra és saját erőnkre kell csak tekintenünk, hanem felebarátunk erejére is.”

► **Luther Márton:** Nyolc böjti prédikáció *(Szebik Zsófia fordítása)*

HÚSVÉT UTÁNI HATODIK (EXAUDI) VASÁRNASZEPTEMBER 14-16

Az elismerés éltet!

A fontos megbeszélésekről emlé-keztető készül. Nem jegyzőkönyv, hogy mindent szó szerint rögzítsen, de az emlékeztető feljegyzések min-den – a jövőt illető – döntést meg-örökítenek addig, míg a megbeszél-t tervek valóra nem válnak.

Isten ezeket az emlékeztetőket nem papírlapon, hanem élőszóban adja át újra meg újra népének. Áta-dta Mózes által s az őt követő prófé-ták által. Ma Józsué szájából hangzik ez az emlékeztető. S bár egy halálá-ra készülő ember mondja, mégsem az utolsó szó jogán elmondott igaz-ság ez. Akik hallják, azoknak ezzel kell élniük. Ezt kell tovább vinniük. Józsué szavai stafétabotként érkeznek a tovább élő generációk lelkébe. S ez az, ami méltóságteljessé és erőssé te-szi ezeket a mondatokat. Nem em-berről szólnak ugyanis, hanem a mindenható Istenről. Az őket kivá-lasztó, vezető, róluk gondoskodó Úrról.

„*Ismerjétek el teljes szívetekkel és teljes lelketekkel...*” Józsué megálljt kér, és vár. Mert az ember hajlamos fut-tában figyelni, miközben egész más-sal foglalkozik. Pedig vannak idők, amikor zajlanak az események – és vannak idők, amelyek az elemzés, a megfontolás időszakai. S akit Isten a vezetés szolgálatával bízott meg – le-gyen a feladata egy egész nép vagy „csak” egy család vezetése –, azt megáldja a „megálljt parancsolni tu-dás” képességével is. A lényeges pil-lanatokban. Azért, hogy felismerjék: ami egykor az Úr ígéreteként lebegett csak a szemük előtt, mostanra múlt-tá lett. Beteljesedett. Megérett a

► **„Ha felemeltetem a földről, ma-gamhoz vonzok mindeneket” (Jn 12,32) – a húsvét utáni 6. vasár-nap heti igéjében az áldozócsü-törtökön mennybe vétetett Krisztus szólít meg bennünket. Az ő szavaira mintegy közös válaszként szólal meg a gyüleke-zet ajkán heti énekünk imádsá-gos szövege: Jézus Krisztus, egy Mesterünk (EÉ 366). Azonban nemcsak visszafelé, mennybe-menetel ünnepére tekint e szö-veg, hanem második versszá-kával, mely a Szentlélek kitölté-sét kéri – „A te Szentlekedet adjad nekünk!” –, egyben a kö-zelgő pünkösöd felé is irányítja fi-gyelmünket.**

Ez a 16. századból származó ének igen sajátos darabja énekesköny-vünknek: eredetéről, szövegének és dallamának szerzőjéről semmilyen adat nem maradt ránk. Olyan korból való, amely még nem tartotta termé-szetesnek, hogy a szerző nevét is megörökítse az énekszöveg mellett, s így a 16. századi darabjaink jelen-tős része névtelenül maradt fenn.

Heti énekünk szövegének legré-gebbi feljegyzését az 1600 körül összeállított *Batthyány graduálban* találjuk, amely a gyulafehérvári pü-s-pökről, *Batthyány Ignácról* kapta nevét. Kottával közölt dallamai révén – a gyakori hanghibák, elírások elle-nére is – a magyar népénektörténet értékes forrása e kézirat, melyben a *Jézus Krisztus, egy Mesterünk* kezde-tűn kívül még az *Ó, mi kegyelmes Krisztusunk* (EÉ 196), valamint az *Új*

visszatekintésre. Amit sok évvel az-előtt szívükbe és lelkükbe vésett be Isten, az nem törlődött, nem kopott meg. Ellenkezőleg: eleven erővel be-teljesedett!

Szükséges megállni és ezt elismer-ni. Akkoriban azt, hogy Isten a „te,jel-mézzel folyó Kánaánt” ígérte ne-kik, s immár ezen a megígért földön letelepedve emlékezhettek. S vele azt, hogy tényleg minden szó szerint tel-jesedett. Nem maradt ki belőle sem-mi menet közben vagy az új helyze-tek következtében. Nem azért, mert ők megőrizték az ígért szavakat, ha-nem azért, mert az Úr őrizte azokat és beteljesedésük egész folyamatát.

Az elismerés egyben főhajtás is. A belátás alázata. Isten ígéretei mind-máig ugyanilyen precízen teljesednek be – és ugyanígy hívnak főhajtásra.

Ha csak elszaladunk mellettünk, elmarad az, ami értékké emelhetné bennünk a még be nem teljesedett ígéreteket is. Ami bizalmat ébreszt Isten iránt újra meg újra. Hitet erő-sít. Bátor ráhagyatkozásra int. Hogy számíthatok rá. Elmarad az, ami megalapozhatná az elkövetkezőket. Sőt az idő múlásával még el is fer-dülhet a nem rögzített igazság.

Olykor a „megállj” kegyelmet hordozó felszólítása csak egy biccen-tésnyi figyelmet kap: „Persze, igazad van, de bocs, én már a következő cé-lom felé szaladok.” Hol van ebben a teljes szív és teljes lélek? Hol van eb-ben a tényeket rögzítő, bölcs mér-legelés? És hol van az a személyes érintettség, amelyről így olvasha-tunk: megígért nektek, beteljesedett rajtatok? Azaz: részévé, alkotóelemé-

világosság jelenék (EÉ 258) című énekeinket is megtaláljuk. A Batthyá-ny kódexben olvasható hét strofa tar-talma ugyan azonos a mai formával, kissé nehézkes verselésén azonban ja-vítaniuk kellett a későbbi énekes-könyveknek, így ma már egy prozó-diallag szerencsésebb, gyülekezet-szerűbb formában énekelhetjük.

Az 1778-ban kiadott „*öreg*” *debreceni énekeskönyv* az első olyan forrás, melyben a 366-os ének kottával sze-repel. Ez a gyűjtemény még a 19. szá-zad elején meginduló, a hagyomá-nyos énekanyagot megkritikító egyház-zenei „reformok” előtt készült el, így két évszázad protestáns énekkín-csének s nagyrészt megörökítetlen dallamainak utolsó nagyszabású összefoglalása lett. Erre utal az „öreg” jelző is, mely nagy formátumút jelent.

A debreceni énekeskönyvben a mai szövegvariánssal szinte szóról szóra egyező formát láthatunk. A harmadik versszakban azonban, mely azért könyörög, hogy a Szentlélek „bűnös életünket megjobbítsa”, érde-mes egyszer az „öreg” debreceni énekeskönyv megfogalmazását is át-gondolnunk s annak szigorú szavait megszívlelnünk: „Mi szívünket meg-újítsa, / Sebeinket meggyógyítsa, / Veszett erkölcsünket megjobbítsa!”

■ FEKETE ANIKÓ

Egy lélegzetnyi pillanat s a végtelen, egyetlen énekben

Mint a lélegzet, mely egybeforr minden lélegzettel.

Mint szívdobbanás, mely étellel telít el,

és ver és újra ver,

újabb pillanatát ígérve az életnek.

vé, eseményeket formáló tényezőjé-vé lett az életednek? A jövőbe tekin-tő számára fedezetként állnak ott a múltjának élményei. Az átélt pilla-natok eleven valósága. Az Isten sza-vának csálhatatlansága.

Vasárnap lévén, az Úr napja lévén hagyod-e, engeded-e, hogy az ő em-bere megállítson? Hogy visszatekin-tésre indítson? Hogy teljes szívvel, tel-jes lélekkel végzett értékelésbe von-jon? Hogy ne futtában felcsippentett élményekből kelljen építened lelked erős várát, ne morzsákat csipegetve fogadd Uradtól a mindennapi kenye-red. Hiszen Isten nem részsikerekkel, pillanatörömökkal kábit! Ezért van szükség az Úr munkájának teljes szí-vel, teljes lélekkel való elismerésére.

Ne csak rábólints, hogy „igen, tényleg volt pár jól sikerült csatám, szerencsés fordulatom, lélegzetelál-lító mázlim”. S ne is azt, hogy „lám, óvatos életelméletem termett némi gyümölcsöt”. Aki teljes szívvel és teljes lélekkel felismeri és elismeri múltja eseményeiben az érte munkál-kodó Urat, az megerősödik abban, hogy egyrészt: nincs egyedül. Más-részt: nem sodródik az eseményekkel, hanem az életének határozott célja és küldetése van. Harmadrészt: min-denben, ami történik vele, felismer-hető Isten formáló szeretete, bár legtöbbszor csak utólag, az ered-mény ismeretében.

A bennünk lévő „Isten alakú ürt” ezek a megszentelt megállások hoz-ta áldások, Isten maga képes betöl-teni. Ha ezek nem töltik be, rögvest jelentkezik valami más az üres hely-re. Azonban senki sem biztosítja,

CANTATE

Mint a jeruzsálemi kereszt, mely sokadmagával hirdeti, hogy a Krisztus ember lett és szen-vedett, és viselt szúrt és vágott sebet, ötöt is mindenkiért.

Kinek a szíve dobbant – akár a miénk,

ki lélegzetet vett – akár mi most.

Majd elhallgatott!

Lélegzet, hang, csend, majd szünet. Ebből áll a dallam. Így szól az ének.

Lélegzet – mely az életet jelenti, mi a Teremtő lehelete.

Hang – mely szó és tett, és megváltoztat mindeneket.

Csend – amelyben Isten lakik, és az ő ereje tárul fel.

Szünet!

Majd újra lélegzet.

A Lélek zeng!

Ki meghalt, él!

A dallam pedig hétszer cseng a fülünkben, szól lelkünknek.

Mint ősi gregorián, mely egy tisztább és szebb korról mesél.

Mint ének, mely letűnt magyar-ságunk mélyéről regél.

Mint dallam, mely lelkünket mégis most szólítja meg.

Mint Taizé hangja Árpád-kori templomainkban.

A VASÁRNASZEPTEMBER IGÉJE

hogy ez a valami más tényleg hasz-nos. Igaz, nem igényli a teljes oda-adással végzett mérlegelést, az elkö-telezettséget sem. A megszegett szö-vetség, az idegen istenségek előtti haj-longás pedig nem engedi észreven-ni a kipusztulás kezdetének vagy előrehaladott állapotának – Isten által előre megrajzolt – jeleit. Elká-bít a röpke sikerekkel, könnyen nyert csatákkal, alaptalan ígérték vélet-lenszerű valóra válásával. Nem tart igényt a teljes szívre, teljes lélekre, bölcsen mérlegelő józanságra.

Igaz, nem zárja ki azt sem, hogy végül mégiscsak Istenhez kiáltunk. Mégiscsak tőle kérjen a csalárd em-beri szó szeretetteljes isteni szavakat, tőle várjon a csalfa emberszív jósa-gos atyai szívet, mégiscsak Szentlel-ke jöttére várjon zsákutcába jutott lel-künk... Míg az utolsó napra minden valóra nem válik, amit az Úr az övé-inek elkészített.

■ FARKAS ETELKA

Imádkozzunk! Elveszett szavak és könnyelműen kimondott szavak szür-ke korát éljük, Uram. Lelked áldása ragyogtassa előttünk a te szavaid aranyfedezetét: Jézus Krisztusban élénk tárt erődet, szeretetedet, élet-re vezető kegyelmedet. Minden igére-ted, amelynek beteljesedését már látni engedted, bátorítson bennünket teljes rád hagyatkozásra, feltétel nél-küli bizalomra, irántad való hűség-re. Halld meg, Urunk, megállni tudá-sért sóvárgó gyermekeid kérését! Ámen.

Az egyház – lelki vagy szociológiai valóság?

► Folytatás az 1. oldalról

Tartsuk mindig szem előtt azt az egyházképet, amely a küllös kereket rajzolja elénk. Minél közelebb van a küllő egy pontja a kerék agyához, annál közelebb van a másik küllőhöz is. Hasonlóképpen, minél közelebb vagyunk Krisztushoz, annál közelebb vagyunk egymáshoz mi, keresztyének. Az egyház egyetemes. Egyrészt horizontálisan mint imádkozó közösség körülöleli a földet. Minden pillanatban valahol imádkozzák a *Miatyánkot*. Másrészt vertikálisan is egyetemes, hiszen az egyháznak a még földön küzdő népe egységben van a már előrementek seregével. E két irány nem véletlenül rajzol kereszt formát.

Mi az egyház lényege szerint? Bár jelen van a közéletben, mégsem politikai vagy közéleti jelenség. Jelen van, de nem tartozik hozzá szervesen. Az egyház hatással van a kultúrára, mégsem kulturális jelenség vagy egyesület. Az egyház lényege szerint üdvintézmény. Istennek az a közössége, ahol összeér az ég a földdel, Isten szíve és az ember szíve, ahol a földig hajló Isten újra és újra megragadja, talán meg is rázza, de a végén biztosan a szívére öleli az eltévedt embereket: bennünket.

Az egyház a misszió által született. A misszió nem az egyház egyik funkciója, hanem az egyház a misszió egyik funkciója. Az egyház és a misszió Isten ügye. A Szentlélek teremti a hitet. Nekünk nem kell erőlködnünk, csak tanúskodnunk. Ez a mi munkánk, és ez nem kevés.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ

Hálaadás a „lett” templomért

► Külsővat község Vas és Veszprém megye határán fekszik, Celldömölkötől néhány kilométerre északra. Ma is álló evangélikus temploma azon kevesek közé tartozik, amelynek az építési dátumáról nem maradt feljegyzés, bár a falu legidősebb lakói akár még emlékezhetnének is az építésére. A gyülekezet 1661-ben önálló volt, de a 17. század végétől már Gergelyi (Marcalgergelyi) filiájaként jegyzik. A helyiek szerint 1920 környékén épülhetett mai templomuk, amelynek felújításáért adtak hálát május 8-án, szombaton délután.

Szabó Ferenc lelkész az istentisztelet utáni közgyűlésen elmondta, hogy a templom déli homlokzatának egyre romló állapota hívta fel a figyelmet arra, hogy halaszthatatlanra vált a renoválás. Kérésükre az egyházmegye a felújítási keretből 2,5 millió forintot szavazott meg a külsővatiaknak, amely mellé Gusztáv Adolf segélyszolgálati és önkormányzati támogatást is kaptak. Ennek köszönhetően valósulhatott meg közel 3,5 millió forintból a templom külső és belső renoválása.

Az épület felállványozásakor derült ki, hogy a toronysisak és a tetőhéjazat rossz állapotban van, és sürgős felújításra szorul. A gyülekezet anyagi keretének kimerülése miatt orszá-

gos egyházi segítséget kértek, melynek nyomán az országos presbitérium közel 3,5 millió forintos támogatást ítélt meg. Az oltárkép restaurálásakor fedezték fel, hogy a kép alatt egy jobb állapotban lévő másik, korábbi oltárkép is rejtőzik. Végül ennek a felújítása mellett döntöttek; a munkához a gyűjteményi tanács által kiírt pályázat nyújtott segítséget.

Az ünnepre meghívott Ittész János püspök 2Kor 6,16; 7,1 alapján tartott

Külsővati templombelső

igehirdetésében feltette a kérdést, hogy a megszépült templomban megéljük-e az Istennel való találkozást. A hálaadás órája arra is jó, hogy elgondolkodjunk, milyen szerepe van ennek a szent háznak tanítványi életünkben. Ez a templom is példázat, ígéret: Isten temploma vagyunk. Élünk úgy, hogy Isten ne vonuljon ki az életünkéből, hanem rolunk is elmondható legyen: ma lett üdvössége ennek a háznak!

■ MENYES GYULA

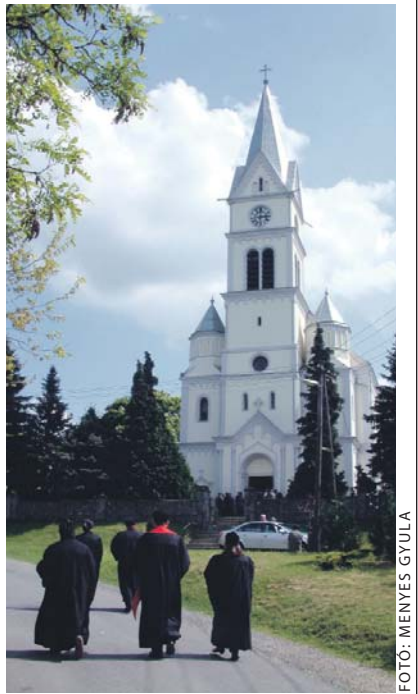
Megújult az Ostffyak büszkesége Asszonyfán

► A reformáció hatása a sárvári Nádasdy Tamás nádor segítségével jutott el Kemenesalja községeibe, így Ostffyasszonyfára is. A krónikák szerint a települések már a 16. század végén volt lutheránus lelkésze, amikor Somogyi János prédikátor 1596-ban aláírta a Konkordiakönyvet. Az ellenreformáció idején Ostffy Miklós itt fogadta be várába az üldözött Szcenzi Fekete István dunántúli püspököt. És mivel nem adta ki, a császári seregek lerombolták, kifosztották kastélyát, ő maga pedig a bujdosók sorsára jutott. A falu történelme több ponton is közös a szomszédos Csönggével. A türelmi rendelet hatására itt építettek közös templomot 1784-ben, és így Ostffyasszonyfa a kisebb lélekszámú Csöngé filiája lett 1917-ig. Az 1800-as évek végén Ostffy Lajos kezdeményezésére kezdődött a ma is álló templom építése; végül 1914–15-ben, az első világháború idején készült el. A templommal együtt a nemes Ostffyak új családi kriptáját is kialakították az oltár alatti részben.

Az evangélikusok felekezeti általános iskoláját 1948-ban államosították, amiért az utóbbi években kárpótlást kért a gyülekezet. A kapott mintegy 35 millió forintból a toronytól a lábazatig felújították a dombtetőn álló templomot.

Ezért adtak hálát az elmúlt vasárnap délután, amikor Ittész János püspök felszentelte a teljesen megújult templomot. Az istentiszteleten részt vett Nagyné Garas Krisztina helyi lelkész, valamint Rostáné Piri Magda esperes. Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével és köszöntőt mondott Kovács Ferenc, a Vas Megyei Közgylűlés elnöke, Ostffy Lajos főispán kesei utóda is.

A püspök Jn 4,21–24 alapján tartott igehirdetésében hangsúlyozta, hogy Jézus vallásos elképzeléseinket, előítéleteinket lépi át. A samáriai asszonyhoz hasonlóan meg akarjuk érteni Istent, de Jézus azt mondja, hogy ez a Lélek nélkül nem megy. Ez csak isteni ajándék, kegyelem lehet. A templomok a Lélek „töltőállomásai”, ahonnan feltöltekve továbbme-

FOTÓ: MENYES GYULA

hetünk a hétköznapiakba. Így becsljük meg az ostffyasszonyfai evangélikusok is megújult templomukat! – zárta prédikációját a püspök.

■ – MENYES –

Missziói nap előtt és után

Amikor ezeket a sorokat írom, még javában folynak az előkészületek Bonyhádon, Kíssomlyón és Salgótarjánban. Mennyi tennivaló vár még a programokért felelős szervezőkre! Már csak pár nap, és ismét ránk virrad az egyházkerületi missziói nap. Ma, az imádság vasárnapján remény-ségem szerint nemcsak részvételre buzdító szavak hangzottak el az istentiszteleteken, hanem imádkoztunk is a missziói nap sikeréért. Bárcsak a még hátralévő napokon se feledkez-nénk el erről! Azoknak, akikhez már a hét folyamán megérkezik lapunk, ezt kérésként írom. Mindenestre a közelgő missziói nap alkalmat ad most arra, hogy együtt gondolkodjunk a misszióról és a magunk missziói szolgálatáról.

Vagy tíz évvel ezelőtt, amikor az egyik világhírű francia kozmetikai cég egy új találmánnyal lépett a piacra, amelyről azt hirdette a reklámokban, hogy soha nem látott módon karbantartja a hölgyek arcát, simítja a simítanivalókat, és eltünteti az eltüntetnivalókat, meghökkentő módon „Mission”-nek nevezte el az új készítményt. Ez csak egy szélsőséges példa arra, hogy mi mindenre használjuk manapság a misszió szót – hiszen missziót töltenek be a diplomaták, a külszolgálatra vezényelt katonák, az orvosok határok nélkül, de ma már az űrszonda is missziót teljesít. És eközben talán megfakul a szó számunkra oly fontos, igazi és eredeti értelme.

Amikor Jézus Krisztus kiadta tanítványainak a missziói parancsot, és az első pünkösdőn első bevetésük is megtörtént, először talán még az apostolok sem tudták, hogy akkor indult el világhódító, győzelmes útjára az evangélium. Azóta, az egymást követő nemzedékek történetében folytatódik, ami ott és akkor elkezdődött.

Egyháztörténeti tény, hogy Európa keresztnnyé létele mögött elsősorban a népek apostolának is nevezett Pál apostol szolgálatát áll. Az európai misszió az ő szolgálatával indult. Pedig tudjuk, eredetileg nem így tervezte. Arra készült, hogy a Fekete-tenger partjára megy, mert azon a vidéken tervezte a pogányok közti szolgálatát. De Jézus Lelke módosította elképzeléseit. Az apostol az álmában megjelenő, segítséget kérő macedón férfi szavában felismerte Isten üzenetét, és engedelmeskedett neki. Átkelt a tengeren, és megérkezett Európába (ApCsel 16,6–12).

Üldöztetések közepette, emberi gyengeségek ellenére is diadalút volt ez, amelynek a mai napig nincs vége. Gondoljunk csak bele! 1800 körül a világ akkori népességének 23 százaléka volt keresztny, 1990 körül már 34 százaléka. S ha ehhez hozzávesszük, hogy milyen dinamikus módon szaporodott az emberiség – milliárdokkal lettünk többen ez alatt a kétszáz év alatt –, akkor látjuk igazán, milyen gazdagon megáldotta az Urísten az evangélium magvetését.

ÉGTÁJOLÓ

De a 20. században szomorú változások is történtek, erősen átrendeződtek a viszonyok. 1900-ban a keresztnyek 80 százaléka Európában és Észak-Amerikában élt, 1997-ben már 60 százaléka Latin-Amerikában, Afrikában és Ázsiában. A hagyományosan keresztnyeknek mondott országok, földrészek pedig – így a vén Európa is – a szekularizáció áldozatává lettek. Sajnos pontos a diagnózis, amikor Európa újraevangelizálásának szükségességéről beszélünk, és ebbe hazánkat is bele kell értenünk!

Figyeljünk most a bibliai üzenetre! Bármilyen meglepő is, a misszió szó egyetlenegyszer sem fordul elő a Szentírásban. De ami a misszió lényege (tudniillik a tanítvánnyá tétel az evangéliumhirdetés szolgálatával), arról annál többször esik szó.

A misszió a Szentírás szerint az egész egyház szolgálat. Bár egyes tagjai végzik, valójában mégsem egyes embereké ez a szolgálat. Sőt szoktak egyenesen „missio dei”-ről, vagyis Isten missziójáról beszélni. Bár emberek végzik, de lényege szerint

mégsem emberek munkája. A missziói szolgálat mögött a Krisztus-esemény áll. A halált legyőző, feltámadott Úr küldi ki tanítványait és egész egyházát erre a munkára. A magunk szolgálatáról sem gondolhatunk kevesebbet! Mai tanítványaiként nekünk is ez a parancsa: „...tanúim leszek...” (ApCsel 1,8) És ahol az egyház Jézus Krisztus parancsa szerint, Szentlelkének vezetésével Isten missziójában munkálkodik, ott folytatódik az üdvösségtörténet!

Az egyház és a misszió elválaszthatatlan, vagy többé nem egyház az egyház. Szellemesen mondta Werner Krusche egykori szászországi püspök: „A misszió nem az egyik funkciója az egyháznak, hanem az egyház az egyik funkciója a misszionnak.” Egy másik teológus (E. Brunner) pedig egyenesen így fogalmaz: „Az egyház megszűnik egyház lenni, ha nem végez missziót.” E mondatok szinte mint a gyónótükör lepleznek le bennünket.

Az minden bizonnyal igaz, hogy felelősségünk körei nem egyformák. Vannak, akiknek több, és vannak, akiknek talán kevesebb testvérért, kortársért kell Isten előtt felelősséget viselniük. De ez nem jelenti azt, hogy a missziói szolgálat felelősségét bárki levethetné magáról. Remélhetőleg azt mindannyian tudjuk, hogy nincsen olyan keresztny ember, akinek szolgálatunk Ura és Gazdája már a földön küzdő egyház

közösségében kiadta volna az obsitot, azaz felmentette volna a szolgálat alól.

Nincsen olyan keresztny, akire legalább egy testvért ne bízott volna az egyház Ura. Miért hisszük azt, hogy csak a közélet vagy éppen a politika területére érvényes ez a mondat: mindenki hozzon magával legalább még egyet! Milyen szép is lenne, ha közös, egyházmegyei, egyházkerületi vagy éppen országos eseményekre készülve is ezt tennénk! Mi akadályoz meg bennünket abban, hogy akár otthoni gyülekezetünkben is ezzel a testvérekért felelősséget érző bátorsággal végezzük misszionáriusi küldetésünket?

Kedves Testvérek! Nemcsak a missziói napra készülve, de sohasse feledjük: egyházunk jövőjéért akkor tesszük a legtöbbet, ha Jézus Krisztus parancsának engedelmeskedve végezzük missziói szolgálatunkat – az ő dicsőségére és a ránk bízottak üdvösségére.

Ittész János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Arccal 2017 felé

Startvonalon a döntő évtized előtt címmel került sor az országos evangélikus lelkeszkonferenciára május 3. és 5. között Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. A szervezők célja az idei Melanchthon-évtől a 2017-es reformációi emlékévig tartó időszak szellemi föltérképezése volt.

Számos szubjektív megközelítés fogalmazódott meg Melanchthonnal kapcsolatban, majd egy-egy előadó saját szemszögéből szolt a reformátorról: az íróéból Miklya Zsolt költő, a természettudóséból Hetesi Zsolt

Az összejövetel a testvéri közösség megélésére, elcsendesedésre és kiscsoportos beszélgetésre is lehetőséget kínált az ország minden részéből érkezett lelkeszkek számára.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ felvétele

Nem „agyalnak”, csak hisznek

Idén már tizenkettedik alkalommal rendezte meg a Női Missziói Szolgálat hagyományos női hétvégéjét május 6–9 között. A Balaton-parti környezet, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ kényelme mind-mind elősegítette,

hogy a résztvevők teljes figyelemmel fordulhassanak egymás felé, legfőképpen pedig Isten felé. A bibliatanulmányokat Köves Gáborné, Anikó baptista gyógytornász, a Barnabás csoport munkatársa, valamint Grendorf-Balogh Melinda evangélikus lelkeszk tartotta.

A hétvége összefoglaló gondolatát

a 2010-es esztendő ígéjének egy rövid részlete adta: „Higgyetek!” Próbák során megerősödött hitéről vallott egyik délután a Down-kóros leányát egyedül nevelő Mező Lászlóné pápai asszonytestvér, a nyomorúságok között végzett szolgálatáról pedig Németh Júlia doktornő, aki férjével, Pálúr Tamással együtt India egyik legszegényebb vidékének, Fatehpurnak a kórházából tért haza rövid időre, hogy vízumukat meghosszabbítsák. Bence Zsófi Anna annak a fél éveknek a tapasztalatait összegezte, amelyet Nairobiban (Kenya fővárosában) töltött el önkéntesként. Az afrikai

testvérek hitéről fiatalos lendülettel tett bizonyosságot: „Ők nem »agyalnak«, csak rábízzák magukat Istenre.” Ez az egyszerű mondat ugyanakkor kifejezte a hétvége üzenetét, hiszen a hit lényege nem más, mint ráhagyatkozás, Isten iránti gyermeki bizalom.

■ NAGY FERENCNÉ felvétele

Tízennyalcadik alkalommal rendezik meg a Szent István könyvhetet, amelyen május 10. és 15. között harminckét kiadó több mint nyolcezer – többségében egyházi vonatkozású – kiadványt kínál a budapesti Ferenciek terén felállított pavilonokban. Hétköznap délutánként dedikálási lehetőségekkel, szombaton pedig egész napos színpadi programmal várják a szervezők az érdeklődőket.

■ LUKÁCS GABI felvétele

Tízéves a börtönlelkészi szolgálat

A 8/1990-es igazságügyi minisztériumi rendelet tette lehetővé, hogy az egyházak képviselői „főállásban” végezhesenek lelkipondozást a börtön falain belül, istentiszteleteket, bibliaórákat tarthassanak a fogva tartottak számára – idézte fel Kökényesi Antal altábornagy, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka azt a mérőföldkövet, amelyre egy évtized távlatából tekinthettek vissza május 5-én a börtönlelkészi szolgálattal kapcsolatban állók. A tízéves jubileumra emlékező ünnepség helyszíne a Váci Fegyház és Börtön volt. A hivatásos börtönlelkészek, illetőleg a börtönmisszióban tevékenykedő szolgatársak részvételével tartott eseményt – Ittész János evangélikus elnök-püspök és Beer Miklós váci római katolikus megyés püspök mellett – megtisztelte jelenlétével a Magyar Köztársaság legfőbb közjogi méltósága, Sólyom László államfő is.

Az ünnepi eszmecsérét Roszík Gábor evangélikus lelkeszk, a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének elnöke vezette be, hangsúlyozva: jó

reintegráció fontosságára hívta fel a figyelmet, hangsúlyozva az egyház és a büntetés-végrehajtási intézetek kapcsolatából adódó lehetőségeket.

Márkus Mihály nyugalmazott református püspök, Ittész János, Roszík Gábor, Sólyom László, Kökényesi Antal és Beer Miklós

alkalom ez arra, hogy felhívják a figyelmet szolgálatuk fontosságára. Köszöntő beszédében jelezte, hogy szervezetük nem azonos a börtönlelkészek testületével, hiszen számos önkéntes lelkipásztor már tizen-nyolc-húsz éve bejár börtönökbe, a fogva tartottakat lelkipásztorolni. A Magyar Evangéliumi Börtönmisszió idén ünnepli fennállásának huszadik évfordulóját, a Magyar Testvéri Börtöntársaság pedig a tizen-nyalcadikat.

A Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete 2003-ban alakult azzal a céllal, hogy segítséget nyújtson annak a mintegy háromszáz lelkesznek, akik szolgálatukat börtönökben vagy börtönökben is végzik. A szervezet működéséről szintén Roszík Gábor tájékoztatta a köztársasági elnököt, illetve a találkozó megjelent egyházi és világi vezetőket, a büntetés-végrehajtás vezetőit, valamint a börtönlelkészi szolgálat mintegy harminchárom tagját. (Utóbbiak közül tizenhét katolikus pap, tizenegy református, négy evangélikus lelkeszk, valamint egy rabbi tart rendszeres vallásgyakorlatot, illetve szabadidős foglalkozásokat a sokszor tizenöt-húsz évig rács mögött lévő elítélteknek.) Roszík Gábor azt mondta: többen önkéntesként, míg mások rész- vagy teljes munkaidőben dolgoznak, ezért is volna jó „egységíteni”, köztisztviselői státuszba helyezni őket.

Mint elhangzott: a szervezetek között jó az együttműködés. Jelenlétük és támogatásuk a börtönökben folyamatos, nem csak akció jellegű. Bibliaversenyeket szerveznek, kapcsolatot tartanak a fogva tartottak családtagjaival...

Kökényesi Antal altábornagy statisztikai adatokat is sorolva számolt be a büntetés-végrehajtás munkájáról. A foglalkoztató programok jelenlétében túl a társadalmi életbe való

Felhívta a figyelmet, hogy krízishelyzetekben – például ítélethirdetés után vagy a családi szálak bomlása-kor – különösen gyakran van nagy szükség a lelkipásztori segítségre.

A szigorú protokoll szerint zajló évfordulós találkozó a történelmi egyházak lelkeszeinek beszámolóival folytatódott. Elsőként a római katoli-

munkáért és a családok együtt tartására tett erőfeszítésekért, amelyeket – mint mondta – mind erőteljesebben kellene propagálni. A hazai börtönök 130–200 százalékos telítettsége okán nemcsak a büntetés-végrehajtás, hanem a közbiztonság egész rendszerét is át kellene tekinteni, és megfontolásra érdemesnek nevezte

Börtönlelkészek egy csoportja

kus börtönlelkészk „jelenthetett”. A szegedi Csillagbörtönben szolgáló Juhász Tibor utalt arra, hogy a közö-ség által elmarasztaltak felkarolása egyidős a kereszténységgel. A fogva tartottban is meg kell látnunk az Isten képmására teremtett embert.

L. Molnár István református lelkeszk Budapestről érkezett. Beszámolójában kiemelte, hogy egyaránt fontos a fogva tartottak és a szabadultak bizonyosságtétele. Megemlítette, hogy a Csillagpont református ifjúsági találkozó például többen is bizonyosságot tettek hitre jutásukról, arról, hogy zárkájukban miként tapasztalták meg Isten szeretetét.

A győri evangélikus börtönlelkészk, Jánosa Attila elmondta, hogy a legkisebb történelmi egyház ugyan kisebb létszámban, de igen tapasztalt

azt a javaslatot is, miszerint az elítéltekkel lelkiismeretesen foglalkozó börtönlelkészek megérdemelnék a köztisztviselői státuszt.

A vendégek ezek után megtekintették a börtön falai között álló neogótikus kápolnát és a Doberdó névvel illetett történelmi börtönrészleget, valamint látogatást tettek a külföldi mintára létrehozott APAC-körletben. A három zárkából és egy közös helyiségből álló, Magyarországon pillanatnyilag egyedülálló keresztény szellemiségű börtönkörletnek ma tizenhat lakója van. Az „Apacs testvérek” énekekkel és bizonyosságtételekkel számoltak be a vendégeknek arról, hogy mit jelent számukra – a rácsokon belül is – naponként meg-tapasztalni Isten kegyelmét.

■ MENYES GYULA

FOTÓ: KONDELLA MIHÁLY

Vajon miért?

Érdekes találkozásom volt a minap. Egy kedves ismerősöm börtönélményeiről beszélt. Nem mese volt, hanem valóság. Megrendülten hallgattam. Közel három esztendőt töltött börtönben a Kádár-korszak alatt, de nem köztörvényes bűnözőként – azaz nem lopott, nem betört, nem gyilkolt, nem sikkasztott, nem korrumpálódott, nem követett el semmit, ami bármilyen törvénybe ütközött volna, sőt nagyon magas szintű erkölcsiséget tartott kötelezőnek önmaga és szerettei számára.

A Kádár-korszak vaksi és ostoba szemében egyetlenegy bűne volt: a hite, a vallása. Egy olyan vallási közösséghez tartozott, amelyik úgy értelmezi a Bibliát, hogy nem szabad fegyvert fogni, mivel az Úr Jézus egyszer így szólt: „*Tedd vissza kardodat a helyére, mert akik kardot fognak, kard által vesznek el.*” (Mt 26,52)

Bizonyára a Biblia szent moráljából érzékeny lélekkel le is lehet vezetni egy ilyen elméletet, hogy nem szabad fegyvert fogni, és még azt is valószínűsíthetjük, hogy feltehetően kevesebb szenvedés, halál, borzalom lett volna és lenne a földön, ha senki kardot, fegyvert nem fogna, csak hát ez már mennyei állapot volna, és a jelenlegi torz és sától fertőzött valóságunkban így nem oldhatóak meg helyzetek. Rengeteget vitáztak már erről okos teológusok, mondván: van honvédő háború, amikor szülőföldünket kell megvédeni, amely az otthonunkat, családukat jelenti. De most ne is akarjuk tovább feszegetni ezt a problémát, mert a történet lényegét nem befolyásolja a fegyverrel kapcsolatos döntésünk. Más kérdés, hogy e sorok írója is pacifista és irénikus (békességre törekvő) típus, persze a maga határai között.

Ez a kedves alkalmi ismerősöm (hiszen nagyon ritkán találkozunk) egy festménykiállítás megnyitása alkalmából mondta el, hogy ismeri az ott és akkor megismert kiállító művész börtönélményét. Érdekes kiállítás volt ez, egy börtönlakó különleges felső érintést kapott, és a cella magányában festeni kezdett. Nagyon szép képek születtek ebben a keserves élethelyzetben. A börtönlakó festőművész elismerte, hogy ő

köztörvényes bűnök miatt jutott börtönbe, és különleges élménye volt a harangszó, amely reggel, délután és este behatolt a cella falai közé. A megnyitón mellette állt a börtönlelkész, és elhangzott két szent ige. Az egyik az emberi lélek titkára világított rá, a másik egy etikai felszólítás volt, de mind a kettőt Isten Lelke ihlette.

Az emberi lélek különös titka a megtérés, amely egyedül és kizárólag a Szentléleknek köszönhető. Így hangzott a szent magyarázat arra, hogy mi történt ennek a börtönlakó fiatalembernek a lelkében: „*A szél arra fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy: így van mindenki, aki a Lélektől született.*” (Jn 3,8) Mert ennek a mennyei érintésnek a következménye a megtérés, és ez még a börtönben is lehetséges. A másik szent ige pedig éppen arra utal, hogy a mennyei érintettség után megvan a ránk szabott feladat, amelyhez szintén kérhetjük a Lélek segítségét, de itt már küldetést kell beteljesíteni: „*Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat a jóval.*” (Róm 12,21)

Mellettem álló ismerősöm csak annyit mondott először: ismeri a börtönélményt, mert közel három évet ült, és a cella magánya rettenetes. Érdekes és drámai történetet mondott el ott a kiállított festmények között, amit úgy élhetett meg, hogy a Teremtő meghallgatta az imádságát, és elbeszélése után én tisztelettel megköszöntem váratlan bizonygatótételét.

Egy kérdés azonban nem hagy békén: a bizonygatótételnek, az elbeszélésnek az is része volt, hogy mennyi gúnynak, csúfolódásnak, kinevetésnek, megszólásnak, megaláztatásnak volt kitéve a vallásos hite miatt. S így utólag is megdöbbenve gondolhatunk rá: miért lehetséges az, hogy olyan valakit, aki még börtönt is vállal a hite miatt, akinek igazi bűnözők között kell éveket eltöltenie, ki lehet csúfolni, gúnyolni, nevetni? Az elbeszélés szerint nem is annyira a börtöntársak jártak elől a megalázó bántásban, hanem az örök, és minél magasabb volt a beosztásuk, szinte annál inkább jeleskedtek a

megalázásban. Vajon miért? Tisztelet a kivételnek, mert – az elbeszélő szerint – ott is volt kivétel. De miért lehet csúfolni azt, aki a hite miatt börtönt vállalt? Miért volt természetes a börtönben levők számára a tolvaj, a szélhámos, vagy a gyilkos? Őket miért nem nevetik? Vagy miért nem vetik meg azért, hogy mások vagyonát, életét elvették? Miért lehet valakit – mondjuk így – ártalmatlan hite miatt kinevetni, kigúnyolni?

Megdöbbenő, milyen aljasságig képes sülyedni az ember lelke – mert nem egyszerűen a test a bűnfészke, sokkal inkább romlott az emberi lélek, amikor bajban levőket képes kigúnyolni, kinevetni, megcsúfolni. Mert ennyi negatív indulat van lelkünkben, ennyi képtelen képesség, azért szorulunk rá a megváltásra, és ezért kell kegyelemért könyörögni, hogy a Lélek fújjon bele, leheljen bele a mi lelkünkbe is – talán nem annak érdekében, hogy festeni tudjunk, de hogy az életünket Isten szent rendje szerint tudjuk alakítani, folytatni, és akkor még a boldogság rejtélyes élményét is megtapasztalhatjuk.

Vajon képes-e az ember halálraítéltet és haldoklót csúfolni, kinevetni? Mielőtt azt válaszolnánk, hogy nem, lapozzunk bele a Bibliánkba, mit tettek Jézussal. Az evangélisták egyöntetűen leírják, hogy kínzás közben leköpi, gúnyolják, kinevetik, és még a kereszt alatt is képesek kockajátékkal szórakozni a varratlan köpenyéért. A címben megjelenő kérdésre mégis csak azt válaszolhatjuk, hogy rettenetes törés következett be az emberi lélekben, amikor el kellett hagynia az Édenkertet a félrenyúló Évának és a torokos Ádámnak.

Negatív tulajdonságaink rettenetesek. Minél jobban látjuk ezt, annál inkább felismerjük a megváltásunk szükségességét. S hogy ezt meglásuk, nagyon nagy szükségünk van a Szentlélekre! Nagyon nagy szükségünk van pünkösdre! Már az is a Szentlélek drága áldása és ajándéka, amikor ezt felismerjük és szomjazzuk, éhezünk, és kérjük az ő segítségét Jézus Krisztus nevében, hogy a keskeny úton tudjunk járni.

■ RIBÁR JÁNOS

250 éve hunyt el a herrnhuti testvérgyülekezet alapítója, gróf Nikolaus Ludwig von Zinzendorf (1700–1760)

► A neves pietista evangélikus lelkész, *Zinzendorf* a maig milliók által használt bibliaolvasó *Útmutató* szellemi atyja és közel kétezer egyházi ének szerzője. Ezek közül az egyik legismertebb az énekeskönyvünkben is megtalálható *Vezess, Jézusunk* című (EÉ 443). Életművével nagy hatást gyakorolt *Gotthold Ephraim Lessingre, John Wesleyre, Friedrich Schleiermacherre, Søren Kierkegaardra*, valamint a 19. századi ébredési mozgalmakra.

Zinzendorf ősi osztrák és szász nemesi családok sarja. Drezdában született (1700. május 26-án), keresztapja a pietizmus atyja, *Philipp Jacob Spener* (1635–1705) volt. Államminiszter édesapja, gróf *Georg Ludwig von Zinzendorf* (1662–1700) korai halálát követően édesanyja újra férjhez ment, s az egyke gyermeket kegyes nagyanja, *Henriette Katharina von Gersdorff* bárónő vette magához, annak oberlausitzeni bitorkán nevelkedett. Tízévesen az *August Hermann Francke* (1663–1727) által alapított híres hallei Paedagogium diákja lett. Ezt követően a család kívánságára – 1716-tól – jogot hallgatott a wittenbergi egyetemen.

A stúdiumok végeztével tanulmányútra ment Hollandiába és Párizsba. Útközben életre szóló élményben lehetett része. Az ifjú gróf pompás hintón érkezett Düsseldorfba, s míg lovait ellátták, betért az ottani híres képtárba. Az olasz barokk festészet jeles alakja, *Domenico Feti* (1589 k.–1623) *Ecce homo* című alkotása magával ragadta. A töviskoronás Krisztust ábrázoló kép alján olvasható felirat megváltoztatta az ígéretes jövő előtt álló ifjú gondolkodását: „Mindezt érted tettem, s te – vajon mit tettél érted?” – olvasta. A festmény láttán valami egészen új vette kezdetét az ifjú Zinzendorf lelkében, és többé már nem tudott szabadulni e kérdéstől.

Külföldi útja után a szász államtanács tagja lett Drezdában (1721–1732), ám a politikai pályához egyáltalán nem fűlött a foga. 1722-ben megnősült, és engedélyezte, hogy a Morvaországból menekülő cseh-morva testvérek letelepedjenek bertelsdorfi birtokán. A testvériség tagjai megalapították Herrnhut telepét, ahol a gróf védelme és nagylelkűsége mellett szabadon és félelem nélkül gyakorolhatták hitüket. A bibliai jelszavak (Losungok) napon-

kénti továbbadása 1728-ban kezdődött el Herrnhutban, melynek folytatásaként az első nyomtatott *Útmutató* 1731-ben látott napvilágot.

A gróft harmincnégy évesen avatták evangélikus lelkésszé. Újításai miatt azonban egy időre száműzték Szászországból (1736–1747). Hesen tartományába menekült (Wetterau vidékére), ahol gyülekezeteket alapított (Marienborn, Herrnhag). 1737-ben Berlinben találjuk, ahol a református udvari prédikátor, a lengyel

Zinzendorf mellszobra Herrnhutban

testvéregylet püspöke, *Daniel Ernst Jablonski* (1660–1741) a cseh-morva testvériség püspökévé avatta. Erre azért kerülhetett sor, mert a lengyel testvérek régi kapcsolatban álltak a cseh-morva testvérekkel.

Az ezt követő évtizedekben mint hitébresztő prédikátor többször járt Angliában, Észak-Amerikában és a nyugat-indiai szigeteken. Cseh-morva telepeket alapított (például az észak-amerikai Betlehem), illetve bátorította, támogatta a fenyegetett sorsú evangélikus diaszpórák közösségeket. Halálakor (1760. május 9.) a herrnhuti közösség 226 misszionáriusa a világ 28 pontján végezte áldásos szolgálatát.

Végül álljon itt a Megváltóhoz való rendíthetetlen ragaszkodásáról szóló egyik jól ismert énekeverse: „Nevelj minket oly egységre, / Mint Atyáddal egy te vagy, / Amíg eggyé lesznek végre / Híveid az ég alatt, / Míg Szentlelked tiszta fénye / Lesz csak fényünk és napunk, / S a világ meglátja végre: / Tanítványaid vagyunk.” (EÉ 266,4)

■ DR. BLÁZY ÁRPÁD

Előkerült egy eredeti Luther-levél

A nagy reformátor, *Luther Márton* (1483–1546) egyik 1517-ben írt levelét fedezték fel egy svájci aukciós katalógusban – közölte a Szász-antihalt Luther-emlékelyek Alapítvány szóvivője Wittenbergben. A levél létezéséről eddig nem is tudtak a kutatók. Az alapítvány végül az árverésen megvásárolta a ritkaságot, amelyet május negyedikén láthatott először a nyilvánosság.

Az 1517. március 28-án kelt levelét az adatok szerint Luther Márton barátjának és rendtársának, *Johann vagy Johannes Langnak* (1487 k.–1548) írta. Lang több évig tevékeny-

kedett Wittenbergben professzorként, és 1516-tól kolostori előljáró volt Erfurtban. Mint ismeretes, Luther 1517 október végén szögezte ki téziseit a wittenbergi vártemplom kapujára.

Az alapítvány adatai szerint Luther Mártontól 1517-ből tizenegy eredeti levél maradt fenn, további tizenegyről csupán kortársai leírásai alapján van tudomásunk.

Luther Márton kilencvenöt tételeinek nyilvánosságra hozatalával, 1517. október 31-én indította el Luther a reformáció folyamatát.

► Forrás: epd/evangelikus.hu

Jegyzetlapok

(Napló, 2010)

Katyn. Alig múlt el a mély gyász, újból fölszakadnak a régi sebek. Nehezen felfogható tragédia, soha nem tudjuk meg, milyen gonosz erők működnek a mélységben. Különös mementó. S nem tudok szabadulni a véget nem érő képtől: április 10-én megszólalt Krakkóban a Zsigmond-harang. 1521 óta űrködik a waweli székesegyház tornyában. Kivételes alkalmakkor zengeti meg érchangját: nagy örömet és nagy fájdalmat kiált szét az országban. Ahogy tette az első és második világháború kezdetén vagy *Karol Wojtyla* pápává választásakor. Itt zúg bennem, komor és méltóságteljes hangon, de most mint-ha az egész világnak zengetné lassú ércszavait: „Ne fél-je-tek! Ne fél-je-tek!”

Öröm és szomorúság. Elmondhatatlan boldogság, hogy végre megszűnt ez a fél évszázados uralom. A tobzódás és korrupció, az erkölcs legmélyebbre süllyedése. A térdre zuhant nemzet rugdosása. De néhány nap után már itt van a szomorúság. Nincs különösebb bajom, süt az arany májusi nap. Még-is, ez a megmérgezett légkör és gyűlölet nem múlt el. A kárörvendők és a vészmadarak előbújtak. A remény szavait kell megfogalmazni, dolgozni, igen. De fény is kell az íráshoz és a teremtéshez. Jókedv. Újra el kellene mondan-i a zsarnoki hatalom kiszolgálóinak: egy hazát lehet bírálni és megítélni. De elárulni nem lehet! Árulni fillérekért. Szépségét, veszendő értékeit semmi-be venni, fáradt öregeit kigúnyolni.

Ortutay Gyula: Napló I–III. A jeles néprajztudós gyűjteménye tanulságos ol-vasmány. A Szegedi Fiatalok Kollégiumából hogyan került a Kádár-rendszer-be. *Buday György, Radnóti Miklós* baráti köréből a zsarnoki kor kiszolgálói kö-zé: előbb kultuszminiszter (1947–50), majd a Hazafias Népfront elnöke (1964-től). Az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanára, mindenható rektora (1957–63). Naplóiból kitűnik: hitt abban, hogy a bolsevizmus és a hazai szocializmus jó. Igaz, ennek ellenkezőjét állandóan megtapasztalta. Sokszor a saját bőrén, mégis végigcsinálta, sosem lépett ki alantas szerepéből. Úgy tűnik, magának írta naplóit, távolságtartóan, kevés önkritikával. Megkésétt szembenézése ez a száz évvel ezelőtt született tudósnak, bár a néhány jeles kortársára való vissza-emlékezés fontos dokumentum a szörnyű hatalom természetrajzáról.

Szárazság. Az egész *Őszövetségben* visszatérő rémkép az aszály leírása. Az eső-ért alkudoznak, s mikor a próféta megkönyörül az éhezőkön, a szolga elmegy a tengerpartra, hogy meglesse az eget. „Tenyéynyi felhő” tűnt elő – halljuk a jó hírt. Most, amikor ilyen esztendőket érünk meg mi is, s várható, hogy az egész világ éghajlata változik, töprenghetünk, mint József Egyiptomban. Csak nem hétéven-ként, hanem évenként, de lehet, naponta. Délben harminc-negyven fok meleg éget bennünket, északra pedig hideg van. Lassan megértjük, nem különleges do-log ez a természetben, ott is mindennek oka van, a világrend örök üteme ez.

Dr. Kamp Salamon. Hallgatom a jeles karnagyot, hogyan beszél gyerek-koráról, tanáirairól, az általa vezetett Lutheránia kórusról, *Bach* zenéjén ke-resztül is megfogalmazódó hitéről. Szerénység és szolgálat csendül szava-iból, a Biblia eleven ereje. A gondolkodás szabadsága. Folyamatos és fárad-hatatlan hűség a szépség iránt, hogy a Deák téren fölzengő *Máté-passiót* egy ország fogja megismerni. És a nagytemplom a zeneóriás műveinek a helye lesz. Így vall kórusáról: „Fáradozunk, hogy úgy szólaljon meg az ének, ahogy még soha. Maga Isten jöjjön közénk!” A barátok is tehetséges és tiszta em-bernek tartják. Ma, amikor legtöbben a pénz után futnak, ő a becsületes-ségnek és a tudásnak az apostola. Aki azt is tudja, hogy Johann Sebastian Bach zenéje mindig aktuális – mennyei muzsika.

Májusi zápor. Váratlanul jött, verte a szomjas földet, az erkély ablakát. Az-után elsietett, és már föl is ragyogott a nap. Utána séta az utcában. Párolgó, sötétzöld kertek, haragos bőség mindenütt. A levert virágszirmok bordó sző-nyegek, víztócsákban madarak fürödnek. Véletlenül veszem észre, hogy né-hány öreg fa – közöttük régi barátom is – halálosan beteg. A fű mindenütt bokán felül ér, tele aranysárga kikericcsel. Egy nyugodt délelőtt, azután föl-zúgnak a fűnyírók, mint kiszuperált, berregő harckocsik.

Béky Gellért. Újra Tahiban, öreg barátomnál. Ötven évig volt Japánban: ta-nított és lelkigyakorlatokat vezetett. És írta finom szövéű könyveit, ahogyan ő mondja: el ne felejtse a gyönyörű magyar nyelvet! Ha belelapozunk, úgy érezzük, mintha egy tisztán folydogáló hegyi patakból kortyolnánk. Több mint tíz esztendeje itthon él, de itt is hónapok alatt lelkes híveket toborzott maga köré hihetetlen szerénységével és sugárzó egyéniségével. Nagyon tiszteli a keleti vallások értékeit, ugyanakkor mély hittel kötődik Jézus Krisztushoz. Nem tudja megtagadni önmagát, sűrűn visszatér a két országhoz. „Itt Ma-gyarországon gonosz pagányosság van!” – mondja szomorúan. „Japánban az ellentéte” – folytatja, majd elcsendesedik. Mesél a kinti barátokról, a legutób-bi látogatásáról. Találkozott olyan családdal, ahol több vallás él együtt. Még-is békesség van és türelem, valami láthatatlan szeretet öleli össze őket.

A magyar zászló. Alig látni fennen lobogó magyar zászlót. Ma is a nacio-nalizmus és az ellenzékiiség jelképe. Szolgaságba butultunk, és maradtunk annyi fájó évtized után is, és feltámadásunkra alig van remény. Ezért ked-ves nekem a közeli utca öreg tanítója, akinek féltett kincse az erkélyre kitű-zött piros-fehér-zöld zászló. Kopott és rövid a rúdja, hiszen a szél gyakran letépi éjszaka. És szeretem a fiatal diákot is a buszmegállóban: ő vékony sza-lagot kötött nehéz hátizsákjára, úgy ünnepel mindennap. Most, hogy új la-pot nyitottunk történelmünkben, kíváncsian várom, vajon leng-e majd ma-gyar zászló az újjászületni akaró Magyarországon.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

BŰN VAGY NEM BŰN?

Homoszexualitás és egyház

► **Az Evangelikus Hittudományi Egyetem Teológusotthonának kápol-nája adott otthont május 10-én a *Homoszexualitás és egyház* című ke-rekasztal-beszélgetésnek, melyet a Luther Márton Szakkollégium és az egyetemi gyülekezet közösen szervezett. A közel félszáz fős hallga-tóság előtt – dr. Orosz Gábor Viktornak, az egyetem adjunktusának a moderálásával – négy meghívott vendég beszélgetett az érzékeny té-máról: Gáncs Péter püspök, dr. Fabiny Tibor professzor, dr. Reuss And-rás professor emeritus és ifj. Cserhádi Sándor lelkész.**

Mintegy a beszélgetés „felvezetése-ként” külföldi példák kerültek elő, mint például a svéd államegyház, ahol már 2007 óta áldást kaphatnak az azonos nemű párok, vagy Amerika, ahol a legtöbb teológiai fakultásra ho-moszexuálisok is járhatnak, sőt egyes helyeken lelkésszé is szentelik őket.

A mindenkit leginkább izgató kér-désre, hogy vajon Magyarországon mikor lesz annyira kiélezett a kérdés, hogy hasonló döntéseket kelljen hoz-niuk az egyházaknak, nem kaphattak választ az érdeklődők. De még a címben megfogalmazott, egyszerű-nek tűnő dilemmára sem. Ugyanak-kor megerősítést kaphattak afelől, hogy szükség van a párbeszédre, egymás gondolatainak, tapasztalata-inak meghallgatására, szakmai tudá-sának felhasználására.

Akkor lenne igazán előrevivő a dis-puta, ha jelen lenne egy érintett is, hogy ne csak róluk, de *velük* is beszél-hessünk – állapította meg Gáncs Péter. Majd elmondta, hogy bár ő nem ordinálna homoszexuálisokat lelkésszé, de azt engedné, hogy teo-lógiát végezzenek, és lelkigondozzák a hozzájuk hasonlókat.

Dr. Fabiny Tibor azt is kijelentet-

te, hogy nem ért egyet az azonos ne-műek házasságának megáldásával, sem a lelkészek ordinálásával. Hang-súlyozta: hiba, ha nem tematizáljuk kellően a kérdést, de nem kellene ennyire túltematizálni sem, mert ezzel csak a világban már úgyis túl-zottan előrenyomuló homoszexuális lobbít erősíthetjük.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Ez utóbbi gondolattal – a téma túl-tematizálásával – ifj. Cserhádi Sándor nem értett egyet, és nem is gondol-já, hogy önmagában bűnnek titulál-hatnánk ezt az „adottságot”. A Biblia nem minden témában kompetens, ahogyan ez esetben sem mutat egy-

közösségeinknek meg kell tanulniuk a más adottságokkal élők befogadá-sát és szeretettel való intését. Jézus nem hagyta jóvá a házasságtörő asszony hűtlenségét, de nem is en-gedte, hogy vádlói megkövezzék őt.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Újabb testvéregyházi együttműködés

Beszámoló az olasz evangélikus zsinatnál tett látogatásról

A napokban újabb testvéregyházi kapcsolata születik egyházunknak: az olasz evangélikus egyház zsinata május 1-jén hagyta jóvá egyhangú szavazással az együttműködési szer-ződést, amelyet magyar részről a május 14-i zsinati ülés erősít majd meg, és pünkösdkor léphet életbe. Ennek a jelentős lépésnek – a remé-nyek szerint – a gyülekezeti kapcsola-toktól a teológiai együttműködésen át a közös nemzetközi fellépésig ter-jedő hatása lehet. Ez a felemelő ese-mény adott alkalmat arra, hogy egy-házunk képviselőiben *Fabiny Tamás* püspök és *Korányi András*, a zsinat lelkészi elnöke részt vegyen az olasz testvéregyház zsinati ülésén.

Itáliában évente egyszer, akkor viszont négy-öt napon át ülésezik a zsinat, amely a konzisztórium mel-lett meghatározó szerepet játszik a néhány ezer lelket számláló, többnyi-re német ajkú evangélikusság életé-ben. A „pápa árnyékában” evangéli-kusnak lenni minden értelemben kihívásnak számít – meg kell küzde-ni a médiában való minden egyes megjelenésért, a nyolcezerlekes adó-felajánlásért az adózók körében, *Lu-ther* és az evangélikus vallás megis-mertetéséért a katolikus tengerben, a kétnyelvűség kihívásával az egyhá-zon belül. Ez utóbbinak szép példá-ja a most bemutatott, olasz–német próbaénekeskönyv, amely a remé-nyek szerint egy év múlva – a szűk-séges javítások után – végleges for-mában is megjelenhet majd.

Nem lehet olyan kicsi egy egyház, hogy feszültségek ne legyenek ben-ne. Különösen, ha olyan nehéz felve-

tések megtárgyalására kerül sor, mint a különböző kapcsolati életformák, beleértve az azonos neműek közötti kapcsolat egyházi kezelését. Hatal-mas különbség mutatkozik már ab-

FOTÓ: JURGEN KRUGER

ban is, ahogyan Olaszországban és Németországban – az olaszországi evangélikusok két meghatározó hát-országában – rendelkeznek erről. Az itáliai evangélikus zsinat most egy évre minden egyes gyülekezet bevo-násával tárgyalja a kialakítandó állás-pontot, kiemelten hangsúlyozva a lel-kipásztori segítségnyújtás fontossá-gát és az együttélési formák alapve-tő megkülönböztetését a házasságtól.

A veronai zsinat megválasztotta az egyház vezetőségét is: *Holger Milkau* nápolyi lelkészt – aki már négy éve ve-zeti az egyházat – újabb négy eszten-dőre megerősítette hivatalában, he-lyettese *Ulrich Eckert* milánói lelkész lett. Az ünnepélyes beiktatási isten-

időkből való – arénája van, amely csak a római Colosseumhoz fogha-tó, és amelyhez szomorú emlékek is fűződnek a keresztényüldözések ko-rából. Mi, magyarok sem lehetünk büszkéek arra, hogy a város króniká-ja őrzi a 900-as években arra járt ka-landozó őseink szörnyű pusztításá-nak körülményeit. Mindezzel együtt azt reméljük – ahogyan Fabiny Ta-más köszöntőjében is megfogalmaz-ta –, hogy a Veronából induló egyhá-zi partnerség nem Rómeó és Júlia kapcsolatának szomorú útját járja majd, hanem áldásaival feledtetni tudja az egy évezreddel ezelőtti ma-gyar kalandozó látogatás sebeit is.

■ K. A.

■ MATITS FERENC

Az 1923 májusának közepén Nagy-orszáiban született festőművész, *Réti Zoltán* a szüleitől – sok fontos dolog mellett – evangélikus hitét kapta örököül. Építőmester édesapjának több középülete áll a közeli Érsekvadkertben, ahová a család még a művész gyermekkorában áttelepült.

Réti Zoltán a balassagyarmati gimnáziumba került, majd a miskolci evangélikus tanárképzőt végezte el, ahol tizenkilenc évesen tanítói és kántordiplomát kapott. Egy nyírségi tanyasi iskolában kezdte meg pedagógusi pályáját, és a véletlen úgy hozta, hogy a szomszédos iskolában – a II. mandabokoriban – az ugyancsak evangélikus *Váci Mihály* oktatta a nebulókat. Az ekkoriban a képzőművészet és az irodalom, a költészet iránt egyaránt érdeklődő Váci Mihály és Réti Zoltán életre szóló barátok lettek.

Réti Zoltán 1943-ban kezdte meg tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, mestere *Kontuly Béla* volt. A háború által megakasztott képzést 1969-ben fejezte be.

A világháborút átvészelve nyugati hadifogságba került. Onnan hazatérve előbb Patvarcon, majd 1950-től Balassagyarmaton kezdett el tanítani. A városban több kórust is alapított és vezetett. 1953-ban a Zeneakadémián zenetanári oklevelet szerzett. Az általa 1963-ban alapított balassagyarmati zeneiskola igazgatója, tanára volt húsz éven át. Zenetörténeti kutatásai során feltárta a balassagyarmati születésű *Rózsavölgyi Márk*

Tárlat az evangélikus múzeumban

Réti Zoltán Mikszáth Kálmánnal kapcsolatos akvarelljei

(1789–1848) életművét, és monográfiában tette közzé, mely immáron második kiadásban is megjelent. Zenevel kapcsolatos működése mel-

lett folyamatosan festett, és küldte kiállításokra képeit. Kedvelt témája a nógrádi táj, illetve az ott élő, munkál-

kodó ember. Képei a természet hangulatát érzékletesen idézik fel.

Munkásságában fontos helyet foglalnak el zenei vonatkozású képei és irodalmi művek által inspirált alkotásai. Legsikerültebb rajzait, akvarellsorozatait albumokba rendezve kiadja, ily módon is megismertette őket közönségével. Így jelent meg a *Földközben* (1981) című rajzalbuma, a *...lelkem felfelé tör* két kiadást megért albuma (1983, 1987), amely *Madách Imre*

Az ember tragédiája című drámájához készített akvarelljeit tartalmazza. Megjelentek további sorozatai is: *Akvarellek Komjáthy Jenő költeményeihez* (1993), *Mikszáth-akvarellek* (1997), *Balassi Bálint* verseihez (2004) és *Madách Imre Mózeséhez* (2008).

Művészetét nem csupán itthon, de külföldön – Japánban, Angliában, Erdélyben, a Felvidéken, Lengyelországban – is kiállításokon ismerhette meg a közönség.

Az Evangélikus Országos Múzeumban tizenöt Réti-akvarellt láthatnak az érdeklődők. A vízfestés technikájából adódó lágy tónusváltások már a fogadókép esetében jól megfigyelhetők. *Mikszáth Kálmán pipázó arcmása* (2002) a kiállítás ta-

Réti Zoltán

lán egyik legerőteljesebb munkája. A füst mögül előbukkanó, merengő tekintetű író emlékképeinkben is így él. Báj és harmónia jellemzi a nagy írónk egykori – most emlékműzeumként működő – lakóhelyét ábrázoló, *A horpácsi Mikszáth Kálmán-kastély* (1960) című kisméretű vízfestményét.

Az olvasmányainkból valamennyiünk által ismert Mikszáth-történetek

akvarellben újraköltött változatai mintegy toposzként, távoli emlékképként idézik meg az irodalmi művek eseményeinek egy-egy jellemző részletét. Így láthatjuk viszont Szent Péter esernyőjét; Lapajt, a híres dudást; a néhai bárányt; a kis csizmákat és még szá-

mos ismert novella motívumát. Réti Zoltán autentikus módon, finom ecsetvonásokkal, jellemző színekkel érzékelteti a dímbes-dombos nógrádi tájat és annak lakóit.

Születésnapján mást sem kívánhatunk, mint hogy Isten éltesse sokáig! Bizva abban, hogy még sok ilyen szép képet alkot, s hogy még sok hasonló kiállításelménnyel gazdagodhatunk.

Mikszáth Kálmán – Réti Zoltán akvarelljei. A kiállítás megtekinthető 2010. október 31-ig az Evangélikus Országos Múzeumban.

A szerző a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus művészeti főtanácsadója

► **Hangszerek gazdag tárháza, egy megjelent szakkönyv, videofelvételek és hatalmas adag elkötelezett lelkesedés – ez várt rám Varvasovszky Jánosné Velsz Dóra barátságos otthonában. A zeneterapeuta tanárnő a rendelkezésünkre álló szűk időkeretben igyekezett minél többet megosztani velem az évek hosszú sora alatt felgyülemlett pozitív tapasztalataiból.**

– *Kezdjük talán a legelején: hogyan lesz egy pedagógiai és pszichológiai végzettséggel is bíró zongora- és szolféztanárnőből zeneterapeuta?*

– Lépésről lépésre, eleinte inkább ösztönösen, autodidakta módon éreztem rá a zeneterápiára. A hetvenes évek elején zenetanárként dolgoztam, és megvolt már a pszichológiai végzettségem is, amikor részt vehettem az Országos Pedagógiai Intézet által életre hívott korrekciós osztályok terápiás munkájában. A hátrányos vagy veszélyeztetett háttérből érkezett, lelkileg sérült gyerekekkel való foglalkozás során gyakran alkalmaztunk komolyzenét a terápia részeként. Például Dvořák-szimfóniára táncoltunk a gyerekekkel, vagy *Smetana Moldva* című darabját hallgatva kézzel megfestették a „zenét”. Ilyen „előélet” után – évekkel később – találkoztam *Hans-Helmut Decker-Voigt*tal, és az általa vezetett zeneterápiái intézetben tanulva szereztem zeneterapeuta végzettséget Hamburgban.

– *Egy ön által írt könyvet tartok a kezemben, amelynek Zeneterápia és gyógypedagógia súlyosan és halmozottan sérültek intézményeiben a címe. Ez a kötet nagyon jól összefoglalja és példákkal gazdagon illusztrálja azokat a módszereket, amelyekhez önnek is olyan sok sikerélménye fűződik.*

– A zeneterápia célja, hogy bármely lelki vagy testi problémából fakadó zavart, kiegyenlítetlenséget, betegségét vagy fogyatékossgát az egyén állapotát figyelembe véve fel-

tárjon és javítson életkortól és nemtől függetlenül. Fontos szempontként érvényesülnek a kezelőorvos megállapításai, javaslatai, valamint az adott szociális körülmények. Ha testi vagy szellemi fogyatékkal élő személyt kezelünk a zeneterápia segítségével, akkor cél lehet a kezelt egyén lelki életének gazdagítása, az egyén öntevékenységének az adott állapothoz képest magasabb szintre emelése, valamint testi működésének fejlesztése. Sok esetben az érzelmi feszültségek szabályozása, netán az agresszív hajlamok csökkentése a feladat.

– *Említene egy-két példát?*

– Évekkel ezelőtt a foglalkozásra bevitt kisméretű, többnyire ütős hangszerek segítségével segített tudtam nyújtani egy tíz-tizenöt fős, mellműtéten átesett csoportnak. A nyíregyházi Élim evangélikus otthonban hét hónap alatt heti egy találkozás keretében sikerült egy tizenhat éves hallás- és beszéd fogyatékos lányt addig eljuttatni, hogy míg a terápia elején csak fekete-fehér és néhány pasztellfoltot rajzolt a papírra, a végén teljesen színes és az egész lapot kitöltő képet készített. De nagy szeretettel gondolok arra a vízfűjű, tizenkét éves kislányra is, aki a zenének és egy puha kendő simogatásának hatására egy idő után nemcsak elmosolyodott, hanem meg is fordította a fejét. Ennél a betegségnél ez nagyon ritkán történik meg, ezért volt nagy sikerélményünk. Fontos élményeim közé tartozik, amikor enuretikus, azaz ágyba vizelő gyerekekkel értünk el jelentős mértékű javulást. De említhetném azt a nagyon erősen dadogó ötéves kisfiút is, aki másfél éves, heti egyszeri kezelés után szépkiejtési versenyt nyert.

– *Mennyire tudatos az adott terápia során használt zene vagy hangszer kiválasztása?*

Gyógyítás zenével

Egy evangélikus zeneterapeutánál jártunk

– Előjáróban nagyon fontos annak rögzítése, hogy nem a művészi szintű muzsikálás a cél. A zene és a hangszerek csupán eszközei a lelki

akkor hirtelen ez a halk szavú, csöndes kislány olyan erővel kezdte el püfölni a billentyűket, hogy rájöttem, itt kell lennie a titoknak.

A SZERZŐ FELVÉTELE

„...minden névhez köthető egy dallamsor”

gyógyulásnak, ezért a terapeutának tisztában kell lennie azzal, hogy például melyik hangnem vagy hangmagasság milyen hatást válthat ki a betegéből. Azonban nagyon sok esetben improvizál a terapeuta. Menjünk csak oda a zongorához, hogy illusztrálhassam az egyik történetet!

Egy pszichológus barátnőm egyik alsós kislány páciense jó tanuló volt, de nagyon visszahúzódó, és bizonyos napokon ágyba vizelt. Próbálták kideríteni az okát, és engem is megkértek, hátha zeneterápiával sikerül. A teremben odaültünk a zongorához, és taláломra lezongoráztam a nevét, hiszen minden névhez köthető egy dallamsor. Én a mély hangoknál játszottam, míg őt a magas hangok billentyűinél kértem erre. Majd hangmagasságot cseréltünk, és a zongora feletti naptárra pillantva találoomra kiválasztottam a Sándor nevet. S

– *És mi volt az?*
– Az édesapját Sándornak hívták, s mivel a szülők elváltak, a hónap bizonyos hétvégéit a kislány az apukánál töltötte. Amikor közeledett a soros hétvége, akkor jelentkezett a lelki stressz tüneteként az ágybavizelés.

– *A mostani beszélgetésünk során megmutatott nekem egy videofelvételt is, amely 1998. június 29-én a nyíregyházi Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonában készült. Az itt alkalmazott módszert a Duna Televízió tavaly december 24-ei Kívánságkosár című műsorában is bemutathatta. Összefoglalná röviden a lényegét?*

– Ez egy zenei improvizációs tevékenység, amely során a hangszerek mellett természeti festmények is megjelennek. A terápiában részt vevő tagoknak – mint egy alkalmi zenekarnak – improvizatív módon

meg kell zenésíteniük a képen látottakat. Például érzékeltetniük kell a folyó tükrén megcsillanó fényeket vagy a rovarok zümmögését. Ehhez viszont szükség van egy „karmesterre”, aki lehet a terapeuta vagy a csoport egyik tagja. Karmesterpálca helyett azonban a festményeken szereplő természeti jelenségek rajzos szimbólumait használja, amelyek egyben egy-egy hangszer is lehetnek. Így amikor az „általa írt zenemű” partitúrájaként felmutat egy szimbólumkártyát, akkor tulajdonképpen játékra szólítja fel azt a zenészt, akinél a megfelelő hangszer van. Például a napkorongot jelölő és ábrázoló rajz a nagy cintányér, míg a fénysugarat jelölő háromszög a triangulum jele. Az improvizáció nagyon alkalmas az egymásra figyelés fejlesztésére, illetve a másik ember tolerálásának gyakorlására is. A nyíregyházi felvételen jól látszik, hogy az amúgy öntörvényű Down-kóros személyek milyen magas szintre jutottak e terápia segítségével.

– *Gyakorló evangélikusként – diákkorában öt évet kántorkodott is a győr-nádorvárosi gyülekezetben –, tapasztalata szerint, e munka során mennyire segít a hit?*

– Én azt vallo, hogy terapeuta-ként akkor tudom a bajba jutott lelket rendbe hozni, ha abba a lélekbe a krisztusi szeretetet tudom bevinni. S ez nem megy másképp, csak ha magam is a Megváltó közelében élek. Azok a fajta pszichológiai iskolák és irányzatok, amelyek az önmegvalósítást hirdetik, előbb-utóbb zsákutcába vezetnek. Nyugdíjazásom előtt is több helyen tanítottam, és hála Istennek azóta is többször nyílik módom átadni ismereteimet és tapasztalataimat. Nem rejtem véka alá, hanem finoman jelezni szoktam hitbeli nézeteimet, „jutalmul” pedig már számtalanszor kiderült: hallgatóim jelentős része is vallásos háttérű. Ilyenkor mindig megerősödöm: fontos, hogy Jézus parancsát betartva tanúságot tegyünk róla!

■ BODA SZUSZA

► Az előző években „dél csillagainak”, „dél gyümölcseinek” neveztük azokat a testvéreinket, munkatársainkat, akik az egyházkerület kitüntetésében részesültek. Az idén, klasszikus bibliai képpel élve, kerületünk olyan „élő köveiként” köszöntjük őket, akikre mindig és mindenütt lehet építeni. Hűséges szolgálatuk, kreatív munkájuk, odaszánt életük hirdeti, hogy miközben bizonyos területeken sajnos valóban leépül egyházunk, Isten újra meg újra támaszt olyan élő köveket, akikkel tovább építkezhetünk. Amikor bemutatjuk őket lapunk olvasóinak, hálát adunk értük az egyház Urának. Áldása kísérje további életüket, építő szolgálatukat.

■ GÁNC S PÉTER püspök

Az egyházkerület hűségérmesei

Dénes Erzsébet

Dénes Erzsébet 1942-ben született Szegeden, régi evangélikus családból származik. A háború után szüleivel Pitvarosra költöztek a nagyszülők-höz. Általános iskoláit itt járta, a gimnáziumot Orosházán és Szegeden végezte. Felsőfokú élelmiszer-kereskedői végzettséget szerzett, egy munkahelyen, a Mezőkovácsháza és Vidéke ÁFÉSZ-nál dolgozott nyugdíjazásáig. Édesanyja segítségével két kislányt nevelt fel.

Tíz éve a gyülekezet pénztárosa. Három éve a gondnoki feladatot is el látja. Pénztárosként az egyházfenn tartói járulékot beszedve személyesen felkeresi a gyülekezet tagjait. Munkájához, szolgálatához a gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyam, amelyet elvégzett, sok segítséget jelentett. A pitvarosi gyülekezet kapcsolatot tart a szlovákiai evangélikus testvérekkel, különösen is a diószegi gyülekezettel. A testvérkapcsolat keretében kölcsö-

nösen meglátogatják egymást; ebben Dénes Erzsébet is aktívan részt vesz. Rendszeresen segít a vendéglátásban, a szervezésben. Fontos szolgálatot végez a gyülekezeti hit tanos táborok pénzügyi adminisztrációjában.

Fontosnak tartja, hogy köszönetet mondjon a gyülekezet tagjainak, akik segítenek munkájában.

Lestyán Ádám

Lestyán Ádám 1946. augusztus 22-én született Mezőberényben. Budapesten, a Kertészeti Egyetemen szerzett diplomát, 1994-től a Mezőberény II. Kerületi Evangélikus Egyházközség

felügyelője, emellett zsinati póttag is. Mezőberény város képviselő-testületének tagja.

Határozott személyiség, egyházi tevékenységének a legnagyobb ko-

molysággal tesz eleget. Mindig önfeláldozó munkával segítette és segíti egyházát. Racionális gondolkodással és tudatos mérlegeléssel a lehető legjobban meg tudta és meg tudja határozni a dolgok fontossági sorrendjét. Vállalt feladatait kivétel nélkül nagy odaadással, azokat szívügyének tekintve végzi el.

Felügyelőként való munkálkodása idején készült el a gyülekezet templomának külső és belső tatarozása, a temetői kápolna rendbehozatala, a templom kerítésének javítása, a régi magtárház ifjúsági házzá való átalakítása, a parókia részleges renoválása, illetve ekkor épült az idők napközi otthonának klubterme.

Lestyán Ádám szerkeszti az egyházközség honlapját, sokak felé közvetítve ezáltal is a gyülekezet múltját és jelenét, bepillantást engedve a közösség mindennapi életébe. A gyülekezet lelkészének elnöktársaként és segítőtársaként hosszú évek

óta szolgálja egyházát hűséggel, hittel, legjobb tudása szerint.

Riegel János

Riegel János 1919. december 17-én született Hidason, gyermekkorát a Hidas és Cikó között egykor volt Berekalján töltötte, ahol az erdészház mellett tizenhárom parasztcsalád küzdött a megélhetésért. Hidasra járt iskolába, ez számára naponta öt kilométert jelentett a templom melletti iskoláig, és ugyanannyit vissza, télen-nyáron...

Az elemi iskola után Mecseknádasdon cseléd, majd hazatérve a fő kenyérkereseti forrása a kicsinyke családi birtok megművelése mellett a fuvarozás volt.

1943-ban megnősült. A háború után a feleségével együtt kitelepíteték a bajorországi Stadtlauringenbe, ahol a háború utáni újjáépítés lehetőségeit kihasználva farmergazdaságot létesített. A városkában mindössze néhány evangélikus család élt, akiket a Schweinfurtból kijáró lelkész gondozott. A kis gyülekezet számára az istentisztelet lehetőségét és méltó kereteit a Riegel család otthona biztosította. János bácsi itt került közelebbi kapcsolatba az egyházi szolgálattal.

Feleségének halála után – már nyugdíjas-ként – egyre gyakrabban járt haza, és egyre nehezebben ment vissza Németországba, míg végül mindkettejük gyermekeinek és unokáinak karéjában feleségül vette egykori menyasszonyát, Margit nénit, akivel a háború alatt kitűzött három után a negyedik esküvői dátum már nem hiúsult meg. Szeretletben és egyetértésben megélt huszonnégy év adatott nekik.

Riegel János házat vett Hidason, és hazaköltözött. A Németországban megszokott hagyományt követve, a rá jellemző buzgalommal látott hozzá a gyülekezet összefogásához mind Hidason, mind az első generációs kitelepítettek között. Megszervezte Németországban, a hidasiak találkozóin az adományok gyűjtését a templom renoválásához, illetve idehaza – amíg egészsége engedte – élen járt minden olyan templom körüli munkában, amely saját erővel is elvégezhető.

Szülőföldjétől, gyülekezetétől lélekben sohasem szakadt el. Ezt a hűséget, amely évek mindennapos munkájában nyilvánult meg, köszönjük meg ezzel az elismeréssel.

Balázs Béláné

Balázs Béláné Bernát Erzsébet Pécsen született 1920. április 14-én. Tizennégy évesen jutott hitre, és ekkor el is köteleződött az egyházi szolgálatra. Komolyan véve hitét, jelentkezett diakonisszának, 1942-től jelölt, majd 1943-tól diakonissza lett. Szolgálati helyei Győr, Veszprémvarsány, Celldömölk, Mosonmagyaróvár, Bakonyszombathely. Ezek mellett több helyen kisegítő szolgálatot végzett.

A diakonisszarendet 1952-ben feloszlatták, ezután férjhez ment Balázs Béla evangélikus lelkészhez. Házasságukból két lány született, akik szüleik elhivatottságát a mai napig hűségesen őrzik. 1953-tól papnéi szol-

gálatai közé tartozott az istentiszteleteken való kántorizálás, valamint a családlátogatás, illetve gyülekezetépítés. Ez a szolgálat 1969-ig, férje nyugdíjba vonulásáig tartott. 1969-ben Pécsre költöztek. Itt is aktívan vett részt a gyülekezet életében. Tagja volt a gyereklátogató munkacsoportnak, sok személyt-családot tartott szem előtt – ahogy sokszor mondja: őt Isten a hívogatásra és számontartásra hívta el.

Fizikai erejének csökkenésével a telefonos hívogatást végezte. Nevéhez fűződik a missziói kör megszervezése, mely a mai napig jól működik. Kozármislenyi családi házukban rendszeresen folytak a Vasárnapi Iskolai Szövetség keretén belül a gyermekevangélizációk. Istennek köszönjük meg Balázs Béláné áldozatos szolgálatát.

Nyári Erzsébet

Nyári Erzsébet 1922. november 13-án született Kisztepen. Itt élte gyermekkorát, itt részesült a konfirmációban. Az iskola közelében laktak, ahol Fébé-diakonisszák, illetve -tagok tartották a vasárnapi iskolai foglalkozásokat. A diakonisszákkal való találkozás mély nyomokat hagyott Erzsébet lelkében, ezért 1939-ben, a polgári iskola elvégzése után a Fébé kötelelébe lépett. 1940-ben elvégezte a diakonisszaképző tanfolyamot, 1942-ben próbadiakonissza lett. 1950. november 19-én Pesthidegkúton avat-

ta diakonisszává Zulauf Henrik vezető lelkész.

Több gyülekezetben végzett szolgálatot: Mezőberényben Kun-Kaiser József lelkész mellett, a Tab környéki gyülekezetekben Jakus Imre vezetésével. Torvajon önállóan munkálkodott, istentiszteleteket tartott, gyermek-bibliakört vezetett. Sorkosztan élkezve rendszeresen látogatta és lelkigondozta a híveket. Erzsikét, a „testvér nénit” mindenki szerette és tisztelte a faluban.

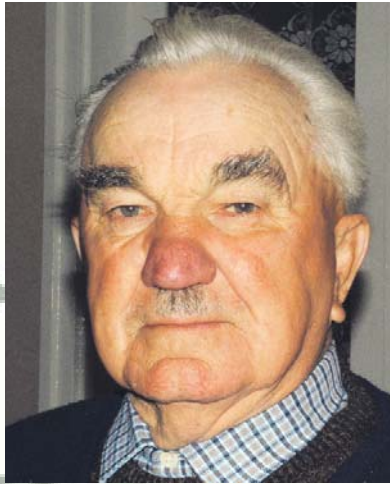
A diakonisszaegyesület feloszlása után csecsemő- és gyermekápoló munkakörben dolgozott a kispesti Wekerle-telepen, egyidejűleg a gyülekezet életében is aktívan tevékenykedett. 1994-ben az újrászerveződő Fébé Diakonisszaegyesület anyaházába költözött, azóta ott él, imádságos lélekkel készül Megváltója elé állni. Vezérigéje Ézs 43,1: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!”

Slajkó Pál

Slajkó Pál Kiskőrösön született 1929. március 15-én. Öten voltak testvérek, ő volt a legfiatalabb. Testvéreit már mind eltemette. Szülei a tehetséges parasztfiút, amíg lehetett, taníttatták: négy elemi és négy polgári iskolát

végzett. De egész életét a föld és az állatok szeretete töltötte ki.

1954. január 7-én kötött házasságot Sipiczki Máriával, akivel Isten kegyelméből már ötvenhét éve élnek

boldog házasságban. Három gyermekük és tíz unokájuk született.

1958 óta presbitere a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközségnek. A gyülekezet válságos időszakában, nehéz körülmények között vállalta a gondnoki tisztséget, melyet 1987 és 1994 között töltött be. Erre az időszakra esett a gyülekezet történetének legutóbbi nagy beruházása, a Jó Pásztor Evangélikus Szeretetotthon építése. Ott volt az első kapavágástól kezdve. Szervezte a társadalmi munkát, hívó szavára mindig igen sokan jöttek falazni, cserepezni, mikor mire volt szükség. Évtizedes kapcsolata volt a budai evangélikus szeretetotthonnal, ahová az ő irányítása alatt rendszeresen szállított a gyülekezet természetbeni adományokat. E kapcsolatból ered a Kiskőrösön létesítendő szeretetotthon ötlete.

Slajkó Pál számára Jézus Krisztus szeretete mellett három dolog volt mindig fontos: a szülői háttér, ahonnan evangélikus keresztény lelkiségét örökölte; az evangéliumi énekek nagy-nagy szeretete (énekeskönyvünk énekei mellett sok Énekem az Úr- vagy Halleluja-éneket tud és énekel még ma is zengő hangján, fejből; legkedvesebb éneke a 66.: *Te vagy reményem sziklaszála*); valamint kimeríthetetlen egyházszeretete. Van pár lelkészünk, akiknek lelkési elhívásában megerősödésében Isten eszköze lehetett Pali bácsi.

A fiataloknak azt kívánja: „Otthonról úgy tudjanak elindulni, hogy legyen mindig mibe kapaszkodni.” Életének meghatározó bibliai igéje: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13)

Tessedik-díjasok

Lászlóné Házi Magdolna, az év lelkésze

Lászlóné Házi Magdolna Békéscsabáról került az Evangélikus Teológiai Akadémiára, ahol 1977-ben szerzett diplomát. Kibocsátását követően Békéscsabán lett segédlelkész. Saját kérésére került 1980-ban Pusztaföldvárra, ahol parókus lelkésszé választották. Azóta is a Békés megyei gyülekezet lelkésze. 1988 óta gondozza a nagybányegyes-magyarbányegyesi egyházközséget is.

1987-ban a pécsi család- és nővédelmi kongresszus kapcsán meghir-

(ék)kövei

detett országos pályázaton a házasságra való felkészítés gyakorlati tapasztalatairól írt tanulmányával második helyezést ért el. A házasság és család kérdése azóta is érdeklődése, szolgálata középpontjában van.

Örömt jelentett számára, hogy hosszú szünet után, két évtizede végre a Viharsarokban is újraindul-

hatott az iskolai hitoktatás. Mindhárom gyülekezetben azonnal megszervezte és ma is végzi az iskolai és óvodai hittant egyaránt.

A gyülekezeti szolgálatok mellett megtalálták őt a közegyházi feladatok is. Zsinati póttagként folyamatosan részt vesz az egyházi törvényhozás munkájában. Mintegy két évtizede küldöttje az egyházkerületi közgyűléseknek, tagja a néhány éve megalakult egyházkerületi becsületszéknak. A Nyugat-békési Egyházmegyének harmadik ciklusban espereshelyettese. Munkáját férje és fia segíti; az utóbbi gyermekkorától kántora a gyülekezeteknek.

Vallomása szerint a Viharsarokban töltött eddigi életére és szolgálatára két ige volt különösképpen is hatással: „*Nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az ...*” (Róm 1,16) és a kevésen való hűségre biztató jézusi szó (Lk 16,10). Úgy gondolja, hogy talán itt van a válasz arra a sokszor nekiszegezett kérdésre is, hogy sok gond és küzdelem, ugyanakkor több hívás és csábító lehetőség ellenére miért nem akart eddig soha megválni szolgálati helyétől, miért érzi magát a helyén szülőföldjén, a szegény kis békési gyülekezetekben.

Önnodi Szabolcs, az év pedagógusa

Önnodi Szabolcs 1944. január 30-án született Dunavecscén pedagóguscsaládba. Általános iskolai tanulmányait Szabadszálláson, a középiskolát Kunszentmiklóson végezte. A Pécsi Pedagógiai Főiskolán biológia–földrajz–testnevelés szakos tanári diplomát szerzett, majd munka mellett elvégezte a Testnevelési Egyetemet is. Főiskolásként kötött házasságot *Faragó Erzsébet*tal. Házasságukat Isten két gyermekkel áldotta meg – most ötunokás, gazdag nagyszülők.

A pedagóguspályát Beleckán kezdte 1966-ban. Itt került szívélyes, baráti kapcsolatba *Lackner Aladár* evangélikus lelkésszel és feleségével, és ennek a barátságának a következményeként az evangéli-

kus egyházba, a keszőhidegkúti gyülekezetbe. A legutolsó tisztújításkor a bonyhádi gyülekezet másodikfelügyelőjévé választotta őt.

Önnodi Szabolcs 1975 óta tanít a bonyhádi gimnáziumban, ahol a sportban tehetségesek gondozásán túl az ügytelenebbek emberséges motiválásával is elnyerte tanítványai megbecsülését: több alkalommal is az év tanárának választották. Nem véletlen, hogy a Testnevelési Egyetem vezetőtanára és a szakmai testületek vezető tisztségviselője, a Magyar Olimpiai Bizottság tagja lett.

Az egyházi kezelésbe visszakerült bonyhádi gimnáziumnak most már második ciklusban igazgatója. Szolgálatát egyrészt kiemelkedő szakmai tudással, másrészt kiváló emberismerettel és empátiával, mindenekelőtt azonban Isten előtti felelősséggel végzi, tudván, hogy az emberi test, „*amit Istentől kaptatok, a bennetek levő Szentlélek temploma*” (1Kor 6,19).

Meggyőződése, hogy a rábízott tanulók a felnőtté válásuk legérzékenyebb éveit töltik az intézmény falai között, ezért az iskolának és a kollégiumnak mind külső megjelenése, mind légköre, a tantestület és a tanulók egészséges lelkiülete, motiváltsága, mind az intézményben folyó munka kötelezően a tanulók keresztény, krisztusi szeretetben folyó nevelését, személyiségfejlesztését és az egyes tanulók tehetségét-érdeklődését is

tekintetbe vevő, lehető legmagasabb színvonalú oktatását szolgálja.

Számos elismerés mellett 2006-ban a Magyar Köztársaság elnöke a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével tüntette ki Önnodi Szabolcsot.

Gellai Józsefné, az év diakónusa

Gellai Józsefné 1947. február 10-én született Endrődön, *Kurilla Pál* és *Gyuricza Teréz* első gyermekeként. A

család egyszerű körülmények között nevelte gyermekeit, továbbtanulási lehetőség nem volt.

1964-ben kötött házasságot, majd három leánygyermek született a családba. Férje asztalos, nyugdíjas. Gyermekeik mindhármán olyan foglalkozást választottak, amelyben segítségre szoruló embertársaikról gondoskodhatnak.

Gellai Józsefné harmincéves korában Endrődön kezdte el szociális tevékenységét házigondozónőként, képesítés nélkül. Munka mellett elvégezte az akkori feltételeknek megfelelő képzést, majd a középiskolát. 1973-tól 1993-ig szolgálta a rászorulókat Gyomaendrődön, 1984-től intézményvezetőként. 1993-ban kezdte meg szolgálatát a szarvasi ótemplomi evangélikus gyülekezetnél. Segítette az újonnan szervezett szeretetotthon, az idősek klubja és az otthon ápolás megszervezését. Az Ótemplomi Gondozási Központ így indulhatott el. Sikeres pályázat segítségével a Furugyi Idősek Klubja is megalakult, amely a tanyasiak között végzett munka alapjait jelentette.

1996-ben a gyomai református gyülekezet felkérésére részt vett a gyomaendrődi szeretetotthon létrehozásában, majd bővítésében is. Közben szívesen segítette más gyülekezetek szeretetszolgálati törekvéseit.

1998-tól a Gyomaendrődi Gondozási Központban folytathatta munkáját mint intézményvezető. Itt töltött további kilenc évet nyugdíjazásáig. Közben az ótemplomi szeretetszolgálattal folyamatos volt a kapcsolata. Az új munkaterületek, így a támogató szolgálat és az étkeztetés, a házi segítségnyújtás beindítását a távolból is segíteni tudta. 2007 januárjában nyugdíjba vonult, az ótemplomi szeretetszolgálatban azonban ismét feladatokat kapott. Először mint szakértő segítette az új szolgálatok beindítását: a tanyagondnoki szolgáltatások és a Középfalmi Idősek Klubja létrehozását.

2007 nyaratól módszertani munkatársként más gyülekezetek diakóniai munkájának megszervezésében is részt vehetett, segíthetett a Békéscsabai Támogató Szolgálat, az orosházi szeretetszolgálat és a ne-

mescsói szeretetszolgálat létrehozásában.

Emlékplakettel jutalmazottak

Prónay-emlékplakett

Dr. Szeberényi Andor

Dr. Szeberényi Andor harminchat évén át dolgozott közlekedésigazgatási szakterületen Békés megyében. 1991-ben a Békés Megyei Közlekedési Felügyelet alapító igazgatója lett. Hivatali munkáján túlmenően a Közlekedéstudományi Egyesület Békés megyei területi szervezetének elnöke, az egyesület örökös tagja, a közlekedéshatósági szakterület elismert szaktekinélye. Emellett a Békés Megyei Vagyonátadó Bizottság elnöke, valamint számos társadalmi szervezet vezetője és tagja.

Tevékenységéért számos állami kitüntetés és elismerés birtokosa: 1997-ben a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet, 1998-ban a Baross Gábor-díjat vehette át. 2003-ban Békés Megyéért Díjat kapott, valamint a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét vehette át *Mádl Ferenc* köztársasági elnöktől. A Közlekedéstudományi Egyesületben végzett szervezőmunkáját Széchenyi-

emlékplakettel, kimagasló tudományos munkáját Jáky József-díjjal ismerték el.

Evangélikus egyházi pályája a kiváló ősök – a dédnagyapa, a csabai püspök, *Szeberényi Gusztáv*, valamint a nagyapa, *dr. Szeberényi Lajos Zsigmond* esperes – méltó utódjaként a Békéscsabai Evangélikus Egyházközséghez kötődik. A Békéscsabai Evangélikus Gimnázium újraindítása és az intézmény élete az első perctől kezdve szívügye. A kezdetektől, 1993-tól a gimnázium igazgatótanácsának aktív tagja. Bölcsessége, vezetői tapasztalatai segítettek a legnehezebb időkben jó döntéseket hozni, hogy az intézmény régi jó híréhez méltóan tölthesse be oktató, nevelő szolgálatát a város, a régió és egyházunk javára. A Békéscsabai Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Öregdiákok Baráti Körének elnökeként számtalan módon gazdagította az iskola életét.

1995-től 2008-ig a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség felügyelője volt. Köztisztletben álló, hite-

les emberként állt mindig a gyülekezet és vezető testületei előtt, képviselte az egyházközséget. Meghatározó gondolatai, békességre törekvő iránymutatása nagyban hozzájárult a gyülekezet életének fejlődéséhez. Munkássága alatt megújulhatott egyházi épületeink többsége. A Békéscsabai Evangélikus Szeretetotthon igazgatótanácsának tagjaként, hosszú ideig elnökeként segítette az intézményes szeretetszolgálat építését. 2009-től az egyházközség tiszteletbeli felügyelőjeként is a régi áldozatkészséggel támogatja a gyülekezet életét.

Ordass-emlékplakett

Takács János

Takács János 1911. október 3-án Bonyhádon született. Édesapja szabómester volt. Háromévesen a gyermek az akkor még halálosnak számító skarlátba esett. A krízis éjszakáját édesanyja imádkozással töltötte, és életben maradása esetén Isten szolgálatára szánta gyermekét. Bár gyermekként János eleinte omnibuszkocsis szeretett volna lenni, tizenhárom éves korában egy evangélizációs alkalmon mélyen megérintette Isten igéje.

1934-ben végzett a soproni teológián. Évfolyamtársai azóta már mind előrementek. Első munkahelye Körmennd volt, ahonnan sajtószolgálatban három hónapig járta a dunántúli falvakat, a *Dunántúli Harangszó*-nak szervezte előfizetőket kilencven gyülekezetben. Utána pestszentlőrinci, majd kelenföldi segédlelkészként munkálkodott, két év után pedig állami hitoktatóként Tótkomlóra került 1938-ban.

Házasságkötése is itt történt 1939-ben. 1941-ben választották meg Hódmezővásárhelyre, ahol hatvankét évet szolgált megszakítás nélkül.

Feleségét 1956 nyarán veszítette el, két leány- és egy fiúgyermeküket a nagymama segítette felnevelni. Kilenc unokája és öt dédunokája él szer- te az országban és Európában.

1997-ben Pro Urbe díjjal tüntették ki, nyugdíjba vonulása alkalmával 2003-ban a város díszpolgárává választották.

Azóta két súlyos műtét és magas életkora következményeként a fokozatos gyengülés miatt az utóbbi három évben már ágyhoz kötött, de nem elhagyatva, minden napért hálat adva él, élénk telefonkapcsolatot tartva családja távolabbi és gyülekezte régi tagjaival, megfogytakozott baráti körével.

EGYHÁZÜLDÖZÉS A KÁDÁR-KORSZAKBAN

FOTÓ: LUKÁCS GABI

A konferencia résztvevői a Lendvay utcában felkeresték és bejárták az egykori Állami Egyháziügyi Hivatal székházát

► Folytatás az 1. oldalról

A határon túlról érkezett előadók segítségével széles körképet kaphattak a résztvevők arról is, hogy miként zajlott az egyházüldözés Kelet-Közép-Európa más államaiban. A „hallgató

FOTÓ: PÉTRI GÁBOR

Mirák Katalin

egyházat” háromféle ok készítette némaságra – ez is kiderült az elhangzottakból.

Kitűnően felépített előadás ismertette meg a hallgatókkal a jogszolgáltatás és az egyházüldözés változásait a kádári korszakban. Statisztikai példák segítségével hasonlíthatták össze az érdeklődők, hogy a tévesztés és a vagyoni kollektivizálás milyen romboló hatással volt a hitéletre és a vallás gyakorlására. A hallgatóság megismerhette az egyházi elhárítás irányítóit az 1956 és 1990 közötti évek-ből, továbbá megtudhatta, hogy ténylegesen miként zajlott a hálózatépítés az egyházakon belül. *Mindszenty József* bíboros élettörténetének felelevenítése a katolikus egyházzal kapcsolatos állambiztonsági üzemekben engedett rövid bepillantást.

Az evangélikus tényfeltáró bizottság tagja, *Mirák Katalin* egyháztör-

ténész – a *Háló* című könyv szerkesztője – a korszakból származó tan- könyvek segítségével azt mutatta be, milyen is az ideális tartótiszt...

Csütörtökön szó esett még a pártállami egyházpolitika végrehajtásában közreműködő szervekről, az Állami Egyháziügyi Hivatal (ÁEH) és a Belügyminisztérium kapcsolatrend-szeréről, valamint a pártállami idő- szakban adott egyházi kitüntetések-ről. Elhangoztak *Kiss István* Nógrád megyei ÁEH-megbízott visszaemlé- kezései is.

A konferencia másnapján a részt- vevők arról hallhattak, hogyan alakult az 1956 utáni megtorlás a református egyházban, s hogy az 1960-as évek el- ső felében milyen módszereket hasz- náltak a budapesti református ifjúsá- gi csoportok bomlasztására.

Mikrotörténeti megközelítésben értesülhetett a hallgatóság arról, mi- ként zajlott az egyházüldözés egy He- ves megyei kistelepülésen, Besenyő- telken. Az egyházkorlátozás nem állambiztonsági színtereit és eszkö- zeit Csongrád megyei példák révén ismerhették meg a résztvevők, a Pá- pai Magyar Intézet megalakulása körüli különféle állambiztonsági „játzmák” felidézése pedig Rómáig vezetett.

Végezetül a politikai rendőrség „új korszakáról”, vagyis az államvédel- mi módszerváltásról és az 1953–1955 közötti szerzetesrendekről hallhattak mindazok, akik május első csütörtök- én és pénteken egybegyűltek a fő- város V. kerületében található főisko- la előadótermében. A feltárt tények nem maradnak rejtve a szélesebb nyilvánosság előtt sem: a szervezők még idén szeretnék kötetben megje- lentetni az elhangzott előadások írott változatát.

■ – BODAZS –

FOTÓ: LUKÁCS GABI

A jezsuita szerzetesrend kulturális intézményében, a Párbeszéd Házában (Bu- dapest VIII., Horánszky u. 20.) június végéig lesz látható az a kiállítás, amely azonos címmel is jelezte szoros kötődését az Egyházüldözés és egyházüldö- zők a Kádár-korszakban című konferenciához. A maga nemében egyedül- álló tárlatot – a konferencia záróakkordjaként – Balogh Margit egyháztör- ténés és Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke nyitotta meg. Az egyházüldözés pártállami módszereit bemutatni hivatott kiállítás „installálása” az Evangélikus Országos Múzeum munkatársainak kreativitását dicséri.

Az „ideális tartótiszt”

Részletek Mirák Katalin május 6-án elhangzott előadásából

Egykor a Belügyminisztériumban voltak, ma pedig az Állambiztonsá- gi Szolgálatok Történeti Levéltárában találhatóak azok az *oktatási segéd- anyagok*, amelyeket a belügyi szerv saját, belső használatára készített. E háttéranyagok az 1950-es és 1980-as évek között folyamatosan megjelen- tek. Kiadjuk előbb a BM Tanulmá- nyi és Módszertani Osztálya, illetve Tanulmányi és Kiképzési Osztálya volt, majd az 1970-es évektől a BM Tanulmányi és Propaganda Cso- portfőnöksége, a BM III/I. (Hírser- ző) Csoportfőnökség, a Rendőrtiszti Főiskola Állambiztonsági Tanszéke és a BM Könyvkiadó.

A belügyi szakirodalmat a hivatá- sos tiszti állomány (tovább)képzésé- hez használták. Néhány darabja a *há- lóztartartás* fortélyaival foglalkozik, vagyis azzal, hogy az operatív tisz- t (tartótiszt, elhárító tisz) hogyan, milyen módszerekkel tudja jól, helye- sen, de legfőképp a *legeredményeseb- ben* működtetni a hatáskörébe ren- delt titkos segítők csoportját, azaz a hálózatot, az ügynökséget.

1956–58 az állambiztonsági mód- szerek tekintetében is fordulópontot jelentett. A belső használatra ké- szült tanulmányok is magukon vise- lik a forradalom leverése után újra- gondolt és újrafogalmazott egyház- politikai elveket és az azokhoz igazí- tott állambiztonsági módszerek vál- tozását. A hálóztartásba a nyílt, erő- szakos fellépés mellé fokozatosan más titkosszolgálati elveket és mód- szereket vezettek be. Bár a pártállam állambiztonságának céljai a korszak- ban alapvetően mindvégig változat- lanok voltak, ezekhez a hatvanas évek végétől kifinomultabb, rafinál- tabb technikákat rendeltek, amelye- ket a beszervezések és a kapcsolattar- tás területén is alkalmaztak. A fizikai erőszak mellé egyfajta „pszichikai hadviselés” társult.

A szerv munkája azonban ettől semmivel sem lett erőteljesebb vagy eredménytelenebb. Sőt! (Az evangé- likus egyházbeli beszervezések szá- ma például épp a hatvanas évek vé- gétől egyértelmű emelkedést mut- tat, s a titkos kapcsolatok java része is a következő két évtizedben jött lét- re, illetve működött.)

Miben állt az újszerűség? A tisz- t és ügynök *személyes* kapcsolatának je- lentőségével a belső elhárítás mind- végig tisztában volt. A hálózatveze- tésben e kapcsolat azonban idővel mind nagyobb szerepet kapott. A kapcsolatnak különösen a *pszicholó- giai sajátosságai* kerültek mindin- kébb előtérbe. Az oktatóanyagok szerzői kiemelten foglalkoztak azzal, hogy a legújabb (vagy még csak kísér- leti fázisban lévő) pszichológiai, pe- dagógiai ismeretek és módszerek hogyan alkalmazhatóak a hatéko- nyabb belső elhárítási munka érde- kében. (Néhány beszédes cím az e tö- rekvés nyomán kibontakozó „szelle- mi termésből”: *Balázs Tibor* és *dr. Sziklai István* 1975-ben kiadott tanul- mánya *A belső reakció elhárítási te- rületén foglalkoztatott ügynök ve- zetésének és nevelésének néhány psi- chológiai sajátossága* címmel vagy *Bollók Sándor Kísérleti pszichofizio- lógiai módszerek és felhasználási le- hetőségük a MNK Belügyminiszteri- uma állambiztonsági szerveinek há- lóztati-operatív tevékenységében* című kandidátusi értekezése 1984-ből.)

A tanulmányokból *közvetve* az is kiolvasható, hogy az állambiztonság maga milyennek képzelte el az „ide- ális, a jó, a hatékony, az eredményes” operatív tisz- tet, ehhez milyen elvá- rásoknak kell megfelelnie, milyen emberi, személyes tulajdonságok- kal, szakmai ismeretekkel, felkészül- séggel kell rendelkeznie.

Melyek a *titkosszolgálat szem- pontjából* „ideális tartótiszt” alapvo- násai?

A tisz- t az ügynök számára minde- nekelőtt az elvont hatalom képvisé- lője, konkrét és közvetlen megteste- sítője volt. Ő a hivatásos állománynak az a része, aki rendszeres, „testköze- li” kapcsolatban állt az ügynökkel. Kulcsembere a hálózati kapcsolatnak, annak eredményessége sokszor rajta állt vagy bukkant. Egy drámai hangú, de keresztény szemmel nézve mérhe- tetlenül kicsinyes és korlátozott állam- biztonsági megállapítást idézve: az ügynök azzal, hogy „titkos együttmű- ködésbe lépett állambiztonsági szer- veinkkel, sorsát a szervet képviselő operatív tisztre bízta”.

A hálózatvezető tisztnak bizonyos fontos emberi tulajdonságokkal és szükséges vezetői képességekkel kel- lett rendelkeznie. Csupa *pozitív* tu- lajdonságot vártak tőle: hivatástudat, kezdeményezőkézség, fegyelme- zettséggel, szívóssággal, erős akarat, ana- litikus látásmód, jó emlékezőtehet- séggel, jó kapcsolatteremtő képesség stb. Továbbá legyen képes az előítéleteit irányítani, korlátozni, mert azok egyoldalú ítéletalkotáshoz vezethet- nek, amely nem szolgálja a hálózati munka eredményességét. Rátermet- ségének alapvető mutatói közé szá- mított, hogy a kapcsolattartás során mennyire tud maga körül tekintélyt teremteni és tartani. Mennyi akarat- erő, magabiztosságot, „kockázat- vállalási stabilitást tud az ügynök fe- lé kisugározni, alkalmas-e az ügynök aktivitásának a serkentésére”. Szük- séges volt továbbá a „politikai szilár- dsága”, „jó szakmai felkészültsége”, az „általános műveltség”.

Követelmény volt, hogy a tisz- t tudjon olyan helyzetet teremteni, amelyben az ügynök az állambizton- sági érdek teljes körű ismerete nélkül is „azonosítani tudja magát elképze- léseinkkel, vagyis gyakorlatilag a kényszer érzete nélkül vállalja az ál- talunk meghatározott feladatok meg- oldását”. Az ügynöktől ugyanis érte- mi és érzelmi azonosulást vártak el, vagyis az „igazság értemi felismeré- se” mellett az „érzelmi elfogadást is”. Titkosszolgálati konyhanyelven: az ügynök az „eszével és szívével” is dol- gozzon a feladatok végrehajtásán, mert ez utóbbi biztosította az üg- nyöknek a feladatok végrehajtásához szükséges akaratát, és ezáltal vált ér- dekeltté a feladatok megoldásában. A végső állambiztonsági cél azonban az volt, hogy elérjék az ügynöknek a „politikai célkitűzésekkel” való azo- nosulását.

Állambiztonsági szempontból a tartótiszt akkor vezet helyesen az ügynököket, ha emberi közelségbe, munkatársi kapcsolatba kerül vele. Ez bizalmat és őszinteséget feltételezett a két (különben messze nem egyen- rangú!) fél között. Kimunkálásához hozzájárulhatott például a tisztnak az a gesztusa, hogy „különösen a hosszabb idő óta dolgozó, kvalifikált ügynök esetében éppen ismereteire,

élettapasztalatára hivatkozva kérje ki véleményét” egy-egy állambizton- sági feladat megoldásához. (Biza- lom, őszinteség: figyeljük meg, az ok- tatóanyag a legmélyebb emberi érzel- mek fel- és kihasználását írja elő az ügynök irányításában!)

Ezek az – állambiztonsági szem- pontból kívánatos, egyébként pedig ir- reális – elképzelések azonban nem számoltak eléggé azzal az alaphelyzet- tel, hogy a többség az együttműködé- si hajlandósága ellenére is viszolygott a titkos kapcsolattól, azt maga is bűnnek tartotta, a társadalom hallga- tólagosan éltélte és megvetette az ilyenben részt vevőket. (Az egyházi- ak nagy része is tudta, érezte, hogy amit tesz, az nem egyeztethető össze a hivatásával! Néhány döbbenetesen mélyre sülyedt egyházi ügynök ese- tétől eltekintve a többség nem tudta magát „jól érezni” ebben a situáció- ban, még akkor sem, ha az számára különböző előnyökkel is járt.)

A belső használatra szánt és „Szi- gorúan titkos!” minősítésű állam- biztonsági tanulmányok az ügynök- tartás és -vezetés általános kérdései mellett több helyen az egyháziakkal tartott kapcsolat sajátosságaira is felhívják a figyelmet. Tanulságos pél- dául az alábbi állambiztonsági meg- állapítás: „Különösen jelentős szere- pe van az érzelmi ráhatásnak a kul- turális és a művészeti élet területén dolgozó ügynököknél, továbbá az egyházi személyeknél és a nőknél, akiknél az érzelmi befolyásolás ter- mézetes tartozékát képezi az érte- mi, logikai ráhatásnak.”

Látjuk és érezzük: a tisz- t, aki az imént sorolt elvárásoknak mind meg- felelt, eszményi alak. Természe- sen a fenti iratanyagot is erős forrás- kritikával kell használni. Külön kuta- tást mérne azonban, hogy a tartó- tisztek a mindennapokban mennyi- ben feleltek meg ezeknek a követel- ményeknek. A papírfomához ké- pest valójában kik dolgoztak a III/III. csoportfőnökségen? Milyen módon folytatták az egyházüldözést? Vajon csupán a munkájukat végezték havi fizetésért, vagy meggyőződésből har- coltak az egyházi reakció ellen?

A tisztek nevét, életrajzát, szolgál- tati múltját iratok alapján ismerjük, és valamilyen mértékig ma rekonst- ruálni tudjuk. Az evangélikus tény- feltáró bizottság a levéltári források mellett azonban igyekszik felkese- rni és meghallgatni az egykori evan- gélikus hálózati személyeket is, akik töredékes, de igen érdekes és tanul- ságos tartótisztportrékat rajzolnak elénk. Az emlékezetből több évtized távlatából is meglepően *személyes mozzanatok* bukkannak fel. Arcot kapnak a papírfigurák.

Vajon milyen lenne az „ideális tar- tótiszt” ma, a *kutatónak*, a *kutatás- nak*, a *műtfeltárásnak* vagy a titkos- szolgálat sokféleképp értelmezhető *áldozatainak* szempontjából? Leg- inkább egy olyan volt hivatásos, aki, bár nyilván máig köti őt a szol- gálati esküje – benne a titoktartás- ra vonatkozó rész –, nem zárkózik el a nyilvánosságtól. Aki hajlandó megszólalni, s azért nem kér anya- gi ellenszolgáltatást (ez utóbbira is van példa!). A volt tartó, akitől első kézből tudnánk, milyen volt az egy- házüldözés a másik oldalról. Szá- munkra ilyen lenne az „ideális tar- tótiszt”.

Keletről indultunk, hogy meghalljuk az idők szavát

Amikor megláttam az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért csendesnapjának programjait, több film is eszembe jutott. Felvillant az *Időzsaru* képe, aki akadály nélkül járkált az időben, vagy azok a filmek, amelyben vissza lehet menni jövőtenni valamit a múltban. A május 8-i csendesnap témája ugyanis az idő volt. Kora reggel azonban az autóbuszban zengő ének és bibliai igék

szen állunk Isten szavának megértésére és befogadására.

Az első téma „Az idő ura az Úr!” volt. Erről *Adámi László* nyíregyházi lelkész beszélt Gal 4,4–5 alapján. Isten az, aki az időt megteremtette, és nála, egyedül nála van a segítség, hogyan osszuk be azt neki tetsző módon.

Tóth Eszter *Az elfolyt idő foglyai-ból a kegyelem idejében élőkké válni!* címmel 1Pt 4,3,7 alapján szólt. Pogány

Isten milyen mélységből hozta ki ezeket a cigány testvéreinket: kusza életekből, súlyos bűnökkel, börtönbüntetésekkel terhelt életutakról, melyeknek megoldásai itt a templomban még világosabban látszottak. Jézus Krisztus minden ember számára szükséges ajándékát különböző körülmények között tapasztalhatták meg a testvérek. Jézus életújító Megváltó lehetett az életükben.

Tradíciókba szűkülött és a „szűnyogot szűrni” szerető keresztények számára az Úr éles kontrasztot állított. Mindenki úgy érezte, térdet kell hajtani az Úr előtt, mert méltó rá, hogy dicsőíttessék a neve! Az úrvacsorában mindez kézzelfoghatóan megmutatkozott. Ott térdelt egymás mellett cigány és magyar, ifjú és öreg, régen hitre jutott és frissen megtért. Sokak szemében ott csillogott az öröm és hálaadás könnye. (Az úrvacsorával még nem élő három cigány fiatal az utolsó körben áldásért térdepelt az Úr oltárához.)

Mindezekhez Gal 6,10 alapján lelket emelő igehirdetéssel szolgált a záró istentiszteleten *Győri Gábor* esperes, helyi lelkész. Hangsúlyozta, az idő szorításából csak Isten kegyelmével lehet megszabadulni. Jézus maga a személyes példa arra, miként osszuk be úgy az időnket, hogy végül is az Úr elé állva azt mondhasa nekünk: „*Jól van, jó és hű szolgálóm, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután.*” (Mt 25,21)

Hazafelé ismét négyórás közösségi alkalom várt ránk... A csendesnap résztvevői közül sokan már régen hazaértek, amikor a mi autóbuszunkon még folyt a lelki beszélgetés és az énekítés. A gitáron kíséretet játszó ujjai elzsibbadtak, az éneklők hangszálai elfáradtak, de az arcokon boldog békesség látszott. „Holnap az istentiszteleten találkozunk – hangzott a búcsúszó –, délután pedig közös szolgálat Kisvárdán. Jó pihenést!”

■ MAGYARÓ SINÉ
BERECZ ANNAMÁRIA

FOTÓ: MALIKNE GYÖRFI ESZTER

terelték a gondolatainkat, hisz négyórás utazás várt a nyírteleki gyülekezet tagjaira, hogy megérkezzenek a csendesnap helyszínére, a pestszentlőrinci evangélikus templomba. „Együttérzően” álltunk azok mellé, akik tizenöt-husz perc alatt, ám testvéri közösség nélkül érheték el az alkalmat...

A csendesnap programját *Győrfi Mihály* nyírteleki lelkész vezette, *Stanka Erika* pedig kőmívesként kísért a szép számmal összesereglett résztvevőket. Erővel szólt a szívét lecsendesítő és felemelő ének, hogy ké-

az, aki számára Isten nem mérvadó, akinek az Úr nem tényező – állapította meg. Hamis sáfároknak bizonyulhatunk, ha az Istentől kapott időt elpazaroljuk, ha nem az Úr van életünk középpontjában. Bálványimádként leszünk magunk is, ha kedvteléseinknek élünk.

Az igehirdetések után életteli bizonyágtételek áldása áradt ránk. Mindnyájunk szíve felhevült, mikor a Filadelfia Evangélikus Egyházközségből kiálló csoport énekkel szolgált, és életükről, valamint szolgálatukról beszéltek. Megrázó volt hallani, hogy

A kedves gesztus csendesítő ereje

Néhány évvel ezelőtt feleségemmel a kedvenc éttermünkben ünnepeltük az évfordulóinkat. A vacsora végén a pincér egy nagyon szép tortát hozott. A tortát régi ismerősünk, *Lily* küldte nekünk, akit korábban mi is észrevettünk az étteremben. Mivel a múltban igazán nem voltak kellemes emlékeink Lilyvel kapcsolatban, különösen meglepett minket váratlan nagyraválsága. Az étteremből kifelé jövet elismeréssel beszéltünk Lily újonnan meg tapasztalt kedves tulajdonságáról, amelyet korábban nem is vettünk észre.

A munkahelyünkön már mindnyájan megtapasztaltuk, hogy kapcsolataink bizony nem ritkán feszültséggel terheltek, és sokszor elkap minket az indulat. Előfordul az is, hogy a feszültségek végül a konfliktusokból „kreatív módon” pozitív eredményt hoznak ki, de gyakran inkább versengés, irigység, féltékenységek vagy gyűlölködés van az emberek között, pusztán azért, mert nagyon eltérő személyiségek, mások az értékeik, és mások a céljaik. Habár általában véve ezeket az eseményeket mindennaposnak tekinthetjük, mégsem hagyhatjuk figyelmen kívül. Ha nem kezeljük megfelelően az

ilyen eseteket, nagyon ártalmassá válhatnak. Meg kell tanulnunk, hogyan nézzünk szembe ezekkel a kérdésekkel, és hogyan oldjuk meg őket, ha fenn szeretnénk tartani a hatékony, hosszú távú munkakapcsolatainkat.

Térjünk vissza Lily esetéhez. Eszembe jutott egy rész a Bibliából, pontosabban az *Őszövségből*. Péld 21,14 így tanítja: „*A titkon adott ajándék elfordítja a haragot és a kebelben való ajándék a kemény búsulást.*” (Károli-fordítás) Ez így nagyon leegyszerűsítettnek tűnhet, de néha a kimutatott kedvesség és nagylelkűség – például egy ajándék formájában – lecsendesítheti a haragot. Ha tudod, hogy van olyan kapcsolatot, amelyet némileg „el kell simítani”, akkor érdemes az ajándék hatalmán elgondolkodnod.

Ez persze nem jelenti azt, hogy mindig törekednünk lehet – vagy kell – arra, hogy „megvásároljuk” a kiutat egy-egy személyes konfliktusból. Gyakran az a legjobb, ha egész egyszerűen közeledünk ahhoz az emberhez, akivel nézeteltéréseink vannak, és megkíséreljük megvitatni a problémát emberi, tapintatos módon. Egy másik bibliai idézet azt mondja nekünk: „*Aki megtartóztatja beszé-*

dét, az tudós ember, és aki higgadt lelkű, az értelmes férfiú.” (Péld 17,27) Másutt ezt olvashatjuk: „*Ha a fa elfogy, kialuszik a tűz; ha nincs rágal-mazó, megszűnik a háborgás.*” (Péld 26,20) Ha képesek vagyunk a vitáinkat és konfliktusainkat kiváltó okok megfelelő kezelésére, anélkül hogy olajat öntenénk a tűzre, akkor képesek leszünk meggyógyítani a sérült kapcsolatainkat is.

Van egy közhely, mely szerint a tett hangosabb, mint a szó. A szóbeli bocsánatkérés és a kibékülésre való törekvés mellett egy kis kedvességgel is megerősíthetjük szándékunk őszinteségét. Ugyanúgy, ahogyan Lily tette az ő kis meglepetésajándékával. Vagy lehet ez egy egyszerű kártya, illetve egy kis üzenet az illetőnek, amelyben kifejezheted a vágyad, hogy szűnjön meg a viszály köztetek. Ha nem teszel egy kedves gesztust, akkor a konfliktusod elhúzódhat a végtelenségig. Péld 18,19 erre emlékeztet: „*A felingerelt atyafiú erősb az erős városnál, és az ilyen versengések olyanok, mint a vár zárja.*”

Ha van bármilyen megoldatlan nézeteltérésed, most van itt az ideje, hogy hozzáállás a rendezéséhez!

■ RICK BOXX
(Forrás: Monday Manna)

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: „Ha felemeltetem a földről, magamhoz vonzok mindeneke-t.” (Jn 12,32)

Húsvét ünnepe után a 6. héten, pünkösd börtjében az *Útmutató* reggeli s heti igéi a Szentlelket ígérik, mert az Úr Isten meghallgatja erőtlén népe, e földön szolgáló gyülekezete kiáltását. Az Úr Jézus nem hagyja magára egyházát, hanem Isten jobbján szüntelenül közbenjár érte. Vezérigénk szerint – a keresztre, majd a mennybe való felemeltetése után – Lelke s evangéliuma által vonz minden bűnöst, aki a nagy mélységből így kiált hozzá: „Hallld meg, Uram, hívó hangomat! Könyörülj rajtam, hallgass meg engem!” (GyLK 687,6) „Az Úr gazdagon megáld mindenkit, aki őt segítségül hívja.” (Róm 10,12; LK) Jézus váltásághalála előtt megígérte: „*Amikor eljön a Pártfogó, akit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelke, aki az Atyától származik, az tesz majd bizonyosságot énrólam...*” (Jn 15,26) A Szentháromság jelenlétét Pál igéiben is felfedezhetjük: „*Ezért meghajtom térdemet az Atya előtt (...): adja meg nektek (...), hogy hatalmasan megerősödjék bennetek a belső ember az ő Lelke által; hogy a Krisztus lakjék szívetekben a hit által...*” (Ef 3,14.16–17) Csak az ismerheti meg Jézus Urunk szeretetét, kibén ő él (lásd Gal 2,20). Ez azért lehetséges, „*mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adatott Szentlélek által*” (Róm 5,5). Erről próféta a bálványimádás bűne miatt elhurcolt és szétszóratott népének Ezékiel. Isten megígérte visszatérésüket: „*És ha hazaérkeznek, (...) új lelket adok beléjük, eltávolítom testükből a kőszívet, és hússzívet adok nekik, hogy rendelkezéseim szerint éljenek...*” (Ez 11,18–20) A nagy megpróbáltatásról jövendölte Jézus: „*...ez alkalom lesz nektek a tanúságtételre.*” És akkor „*én adok nektek száját és bölcsességet*” (Lk 21,13.15); „*nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke szól általatok*” (Mt 10,20). Urunk így bátorít minket is vallástételre: „*...ne aggódjatok amiatt: (...) mit mondjatok, mert a Szentlélek abban az órában megtanít majd titeket arra, amit mondandotok kell.*” (Lk 12,11–12) Csak az káromolja örökre megbocsáthatatlanul a Szentlelket, aki őt nem Isten Lelkének, hanem Belzebubnak, az ördögök fejedelmének tartja (lásd Mt 12,22–32). Pünkösd börtjében az apostolok előbb imádkoztak: „*Urunk..., te jelöld ki..., akit kiválasztottál magadnak...*”, és sorsot vettek: „*...a sors Mátyásra esett, és a tizenegy apostol közé sorolták őt.*” (ApCsel 1,24.26) Íme, Jézus végrendelete a keresztről anyjának: „*Asszony, íme, a te fiad!*”; szeretett tanítványának: „*Íme, a te anyád!*” (Jn 19,26.27) Pünkösd küszöbén már felcsendül az ünnep igéjeként is Isten cselekvést, történet, létezés munkáló szava: „*Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkemmel! – mondja a Seregek Ura.*” (Zak 4,6) Ezért kérhetjük: „Jövel, Szentlélek Úristen, / Töltsd be szíveinket bőven..., halleluja!” (EÉ 229,1) *Dr. Luther* szerint: „A Lélek ezt a kettőt akarja elérni és megteremteni minden keresztyénben: először bizonyosodjék meg a szívünk, hogy kegyelmes Istenünk van; azután legyünk képesek magunk is segíteni másokat könyörületességel.” *Veni Creator Sancte Spiritus!*

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

Pünkösd evangélizációs napokat tartanak május 17-e és 19-e között Rozsnyó szóránnygyülekezetében, Csucsomban a rozsnyói, a berzétei és a szilicei gyülekezetek, valamint a Firesz-Fix közös szervezésében. A helyi kultúrházban naponta 18 órakor kezdődő alkalmakon *Szeverényi János*, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze szolgál igehirdetéssel.

HIRDETÉS

Meghívó

A IV. evangélikus férfikonferenciát június 18. és 20. között, péntek ebéd-től vasárnap ebédig tartjuk Piliscsabán, a Béthel Missziói Otthonban (Széchenyi u. 8–12.).

Jelentkezni lehet *Koháry Ferenc* férfinmissziói referensnél e-mailben a kohary@enternet.hu címen vagy telefonon a 96/360-013-as vezetékes és a 20/824-7122-es mobilszámon, illetve az Evangélikus Missziói Központnál (1164 Budapest Batthyány Ilona u. 38–40., e-mail: evmis@lutheran.hu, tel.: 1/400-3057).

A részvételi díj a teljes időre 6 000 forint + 500 forint ágynemű-használati díj.

Balatonpárszó

Egyetemi gyülekezetvezetők tópartija

► A lelkeszi munka egyik legnehezebb területe a hívők és keresők mellett a kívülállók sokaságát is magába foglaló, Bibliát esetenként hírből sem ismerő, sűrűn cserélődő tagokból álló egyetemi gyülekezetek pásztorolása. Ilyen merészen sokszínű egyetemi közösségek önmagukat végig gondoló hétvégéje zajlott április 30. és május 2. között Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. Ennek szellemében – korunk egyik nagy költőjének szavaival élve – el is hangzott Balaton-pár-szó.

Joggal találhatjuk rendkívülinek, hogy egy olyan közösség, amely jó szerivel fölmérhetetlenül megterhelt missziós tevékenységet végez, mégis közösségnek nevezhető. Azért fölmérhetetlenül megterhelt, mert bár vannak ennél nehezebb területek, itt valóban számolni kell azokkal, akik nemhogy nem olvastak Bibliát, de határozottan csupán a közösség áldásait keresik, s olybá tűnik, hogy itt valahogy sikerül megtalálniuk – miközben akár a buddhizmus alapjairól gondolkodnak, akár bármely tételes vallás dogmáiból kiábrándultak.

Ékes bizonyítéka a közösségi létnek nemcsak az, hogy milyen szép és elmélyült áhítatot vezényelt *Buday Barnabás*, a miskolci egyetemi gyülekezet lelkesze vagy *Mónus Györgyi* pécsi egyetemi lelkesz, illetve hogy milyen hét határra zengő záró istentiszteletet tartott *Körmendy Petra*, a budapesti egyetemi gyülekezet lelkesze az Égőgő gospelkórus hathatós segítségével, hanem az is, amikor *Kézdy Péter* piliscsabai lelkesz csudaszép esti áhítata végén kollégánk és barátunk, *Mezey Gábor* elhunytát szóval és lélekkel kísérve valóban közösségként sirattuk meg.

Nem volt szükség az előadók titulusainak hangsúlyozására sem; olyan élvezetes, gondolatébresztő és – talán szabad mondani – paradigmaváltó előadásokat tartottak, amelyek minden egyetemi cím említését fölöslegessé teszik. *Csepregi András* az alternatív Jézus-teóriákról előadást tartva vitát generáló, ugyanakkor

egyháztörténetileg összefogott, kérdésektől mégsem mentes beszélgetést indított el. Olyannyira, hogy a fölvetett gondolatok taglalása késő éjszakába nyúlt, s talán le sem zárult teljesen. Élményszámba megy, ha egy komoly előadó sokáig beszélget a hallgatóság kérdezni hajlandó és képes tagjaival.

Hasonlóképp történt *ifj. Cserhádi Sándor* szegedi – többek között egyetemi – lelkesz előadásán, ahol az előző esti beszélgetés következményeként keveset pihent hallgatóság egész egyszerűen nem akarta befejezni az alkalmat, mert az ifjabb „Sankó” annyira újszerűen nyilatkozott a protestáns teológia által a kereszthalálhoz képest némileg elhanyagolt krisztusi életéről, hogy sokan valóban elgondolkodtak: így is lehet nézni, így is lehet látni? Több egyetemi lelkesz utólagos vélekedése szerint is lenyűgöző volt, s mivel mindezekről hangfölvétel is készült, meghallgatható. Érdemes.

Mindezen előadásokat földolgozandó különféle műhelyek alakultak, például a *Balázs Viktória* debreceni lelkesznő által tartott filmes meditáció vagy a *Körmendy Petra* által tartott, biblikus alapú drámapedagógiai délután. Vélhetőleg sokat mond mindezekről, ha megemlíjtük, hogy nem kevesen sírtak a távozás fölött érzett bánatukban és a közeli viszontlátás örömének reményében. *Mezey Gábor* elment, de közösség is alakult ugyanakkor: így vesz el és ad az Úr.

■ LISZKA VIKTOR

► Az ország minden tájáról érkeztek fiatalok – Békéscsabától Kőszegig, mintegy ötvenen – Aszódra, az evangélikus kollégiumok országos találkozójára. A rendezvénynek április 23. és 25. között a helyi evangélikus gimnázium adott otthont.

Az esemény fókuszpontjában Aszód és a kistérség kulturális öröksége volt. Ennek a jegyében a vendégek – illetve velük együtt az egyházmegye fiataljai – pénteken, a „Zsindely-délután” keretében először a helyi népművészettel ismerkedhettek meg. Jó lehetőség volt ez arra, hogy „megkóstolják” az intézményt, és

FOTÓ: MEDGYESI MÁRTON

találkozzanak az evangélikus iskolai diákélettel. A délutánt – rövid áhítat után – *Hoppál Mihály* néprajzkutató, az Akadémia Néprajzi Kutatóintézetének tudományos tanácsadója nyitotta meg a *Galga mente*

mint néprajzi táj című, érdekesítő előadásával, majd a sok érdekes információ után kikapcsolódásképpen a *János vitézt* láthatták az egybegyűltek, interaktív mesejáték formájában, *Boka Gábor* segítségével. Az estét táncház, majd sportolási lehetőség zárta.

Másnap persze voltak gondok a felkeléssel, de a diákok azért idejében összekapták magukat. A szombat számtalan újdonságot tartogatott. Délelőtt a magával ragadó áhítat és az azt követő hosszú közös énekés után a kollégiumok mutatkozhattak be, majd vidám vetélkedő vette kezdetét, vegyes iskolaközi csapatokkal, egymás jobb megismerése, a barátkozás érdekében. Ebéd után a résztvevők buszba szálltak, és látoga-

tak vissza Aszódra. A szervezők estére fátylós felvonulást szerveztek, melynek keretében a fiatalok megkoszorúzták az 1848-as emlékművet, és elmentek az Aszódi Petőfi Múzeumba is, ahol az igazgató mutatta be a város történetét, és meglepetéssel is szolgált a diákoknak.

Bármily remek volt is az együttlét, vasárnap elérkeztek a búcsú pillanatai. Délelőtt istentiszteleten vettek részt a diákok, majd *Kalina Katalin*, egyházunk oktatási és iskolai osztályának vezetője jelenlétében értékelték az együtt töltött napokat. A búcsúzás nem a szomorúság jegyében, hanem a viszontlátás reményében zajlott, és sok énekkel, nevetéssel ért véget az alkalom. A csapatok jó hangulatban indultak haza ebéd után.

tást tettek a domonyvölgyi Lázár lovasparkban, ahol sétakocsikázással, majd lovas bemutatóval kedveskedtek nekik. Következő programként – tárlatvezetéssel – megcsodálták a gödöllői királyi kastélyt, innen indul-

A családi légkörű hétvége után a résztvevők bizonyára mindannyian maradandó élményekkel intettek búcsút Aszódnak.

■ MATEJKA JUDIT
– MEDGYESI MÁRTON

Nem csak tanít – tankönyvet is ír

Beszélgetés Gruber Lászlóval

► Nemrégiben jelent meg a Nemzeti Tankönyvkiadó gondozásában a *Panoráma* sorozat biológia-, kémia-, fizika- és földrajz-tankönyve. Az általános iskolai 7. osztályos földrajz-könyv *Gruber László és Huszár Tamás* munkája. Az alkotók egy időben munkatársak voltak az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetében; a kiadó mintegy másfél évvel ezelőtt kérte fel őket a munkára. A könyv közel háromnegyedét jegyző *Gruber László* a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium tanára.

– Ilyen szép kivitellű földrajz-tankönyv még nem jelent meg Magyarországon – mutatja büszkén *Gruber László* a könyvet, melyet gyönyörű fotók színesítenek. – Igyekeztünk megőrizni a korábbi tankönyvek értékeit, és persze az alapkövetelmények, a kötelező témakörök is mind benne vannak, de azért próbáltunk élni – az eléggé szűkre szabott – szabadságunkkal is. Speciális ez a kiadvány a mai Magyarországon; mi szakmunkafüzetnek neveztük el.

– Gondolom, az összeállított anyag hozta magával az újfajta elnevezést. Hogyan épül fel a kiadvány, milyen újdonságok jellemzik?

– Minden lecke két-három ismeretközlő oldallal kezdődik, aztán jönnek a feladatok, amelyek különböző nehézségi fokúak: a logikai, számításos, ábraelemzéses feladatok mellett jelentős szerepet kapnak az olyanok is, mint például a hibakezítés, a virtuális utazás, a diagram-szerkesztés és -értelmezés. Ugyanakkor az aktuális globális problémák fel-tárájáról sem feledkezhetünk meg. A könyv megírásakor az volt az elsődleges célunk, hogy gondolkodtas-suk (!) a gyerekeket, s ne csupán az újonnan megszerzett ismereteket ismételtessük velük.

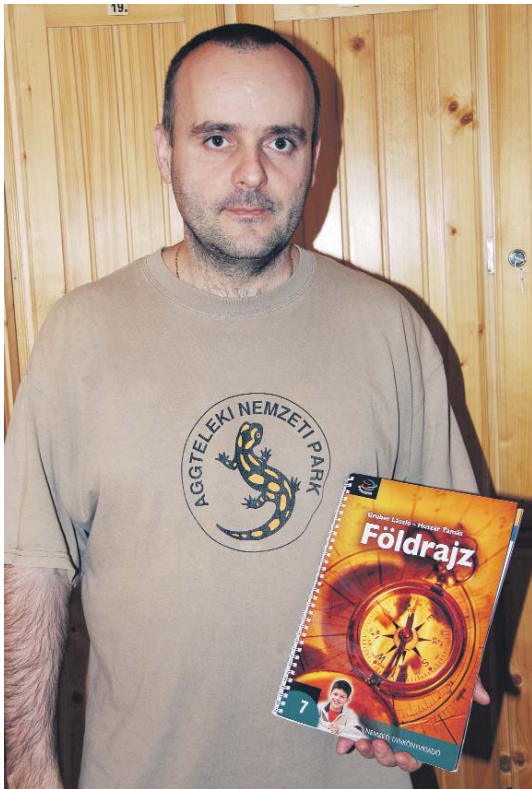
A terjedelmi megkötések miatt mindössze három olvasmány került a kiadvány végére. Viszont minden leckéhez érdekes cikkeket kerestünk – például a gorillák örökbefogadásáról vagy épp arról, hogyan lehet egy gyerekjátékkal energiát termelni Afrikában –, ezeket biztosan el fogják olvasni a tanulók. A témákhoz kapcsolódik egy-egy szövegértési feladat is, ami manapság a kompetenciaalapú oktatásban nagy szerepet

kap. Minden lecke végén található egy angol kisszótár, illetve egy linkgyűjtemény, ami további kutakodásra ad lehetőséget. Az egyes témák összefoglaló kérdések sorozatával végződnek.

Újdonság, hogy úgynevezett visszacsatoló leckéket is tettünk a könyvbe, *Diák szemmel* címmel. Itt azokra a kérdésekre kapnak választ a fiatalok, amelyekben sokszor tévedni szoktak – például hogy mi a különbség a hurrikán, a tornádó és a tájfun között, és hasonlók.

– Ön a tanórákon igyekszik izgalmas dolgokat is szóba hozni az éppen tárgyalt témakör kapcsán. Van erre mód egy tankönyvben is?

– Mániam, hogy egy (földrajz)tankönyvben mindenképpen legyen egy csomó „hülyeség” is, hiszen az érdeklő legjobban a gyerekeket. Én a „Nehogy elolvasd!” címet adtam volna az ilyen anyagoknak, végül *No de ilyet!* lett a címük. Rengeteg érdekességet tartalmaznak országokról, kontinensekről, népekről, kultúrákról. Garantálom,

A SZERZŐ FELVÉTELE

hogy a tankönyv ezen részét diákjaink „rongyosra” fogják olvasni.

– Bizonyára nem hiányoznak a „komoly” dolgok sem a kiadványból...

– Természetesen a már fentebb említettek mellett nem hiányozhat

a fogalomtár sem a tankönyvből. A belső borítékon található függeléknel igyekeztünk odafigyelni, hogy aktuális adatok szerepeljenek benne. A tankönyvhöz feladatgyűjtemény is kapcsolódik. A témazáró feladatlapokon most dolgozom. Ami még újdonság, hogy a Nemzeti Tankönyvkiadó internetes honlapján digitális tananyagként is elérhetők lesznek az újabb fejlesztések. Illetve készül tanári kézikönyv is, amely igazából megoldókulcs lesz – a pedagógusok örömmel veszik az ilyen segédanyagot.

*Gruber László*nak 2004-ben már megjelent egy egyetemi tankönyve *Ausztrália, Óceánia és az Antarktiszt természet-földrajza* címmel. A bonyhádi gimnázium tanára a Szegedi Tudományegyetem óraadója is, és törekvéseit látva bizton állíthatjuk, hogy a jövőben is találkozhatunk nevével a tankönyvkiadásban.

■ MÁTÉ RÉKA

Pünkösdi ökumené

„Miért nem tavasszal, például pünkösdkor rendezik meg az egyetemes imahetet? Hidd el, sokkal többen jönének. Sokan azért maradnak otthon, mert csúszós az út, hideg van, sötét van. És sajnos a betörésekről sem fedkezhetünk meg. Sötétedés után nem szívesen hagyják üresen az otthonukat az emberek. Télen nem szívesen mozdulnak ki, különösen problémás ez az időseknek. Különben is közel van még a karácsony és újév ünnepi hangulata... A hideg, barátságtalan téli estéken lehet, hogy jobb a békés otthon” – hallottam többektől az ez évi imahét után is vissza-visszatérően. Mondták ezt lelkészek is, gyülekezeti tagok is. Mind olyanok, akik szívesen vannak együtt a Krisztusban más feleke-

zetű testvérekkel. Mindezek a felvetések, érvelések egybevágóan az imahét nemzetközi segédanyagának bevezetőjével, amely említést tesz arról, hogy nem csak januárban lehet megtartani, illetve hogy egy esztendőben többször is meg lehet tartani az imahetet. Ezek a kérdések aztán felkerültek a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) Teológiai és Keresztény Egység Bizottságának agendájára, és az a javaslat született, hogy ne a januári imahét helyett, de mellette buzdítsuk híveinket arra, hogy a pünkösdi ünnepkörben, tehát a mennybemenetel napjától egészen a Szentháromság vasárnapjáig terjedő időben a helyi lehetőségeknek megfelelően találják meg az együtt imád-

kozásnak, együtt ünneplésnek, a Szentlélek jelenléte közös átélésének szép alkalmait. Erre már sok áldott példa is buzdíthat bennünket. Van, ahol pünkösdi vigíliát tartanak ökumenikus közösségben, van, ahol a majális kellékeit is mozgósítva családi napot tartanak a szabadban, más-
hol pedig pünkösdhétfő többnyire szép, tavaszi estéjét használják az egymás hite által való épülésre. A nevezett bizottság szeretettel ajánlja az alábbi két írást a fentiek megfontolására azzal a reménységgel, hogy ezek a gondolatok már az idén is, illetve a jövőben ökumenikus pünkösdi eseményekben nyernek majd megtestesülést.

■ BÓNA ZOLTÁN,

Az anyaszentegyház születése

A pünkösdt okkal, joggal és szívesen nevezzük az egyház születésnapjának. Ebben azonban benne van annak az elismerése is, hogy a Krisztus által elhívott és a Lélek által szerveződött egyház történetiségének első pillanatától kezdve a különbözőek közössége. Római jövevények, zsidók és prozeliták, krétaiak és arabok, különböző diaszpórákban különböző nyelveket beszélők – akik alig értették egymást, tehát közösséget alig tudtak alkotni – csodát éltek át.

A csoda pedig többszörös. Először is mindannyian megértették a tanítványok szavait. Másodsor sokan érteni is akarták e szavak jelentését. Harmadszor pedig háromezren voltak azok, akik megértették és elfogadták e szavak elhívó erejét is. Ezzel létrejött azoknak a közössége, akikben ötven nap után megrázó és megváltó erővel tudatosodott a húsvéti csoda, az evangélium győzelme, a feltámadás

valósága. Ugyanakkor bizonyára – e közösséget formáló erőn túl – a sok-

fajta különbözőségük továbbra is megmaradt. Így, különbözőségükben tudtak Krisztus népe lenni.

Az ember kulturális, érzelmi, értelmi, jellembeli, lelki, anyagi különbözőségének palettája az elmúlt kétezer év alatt bizonyára még tovább színesedett. Ez azonban nem mehet a lényegi közösség rovására. Ezért az egyház népének létéhez tartozik, hogy a Krisztusban való egységet tudatosan megélje, s így az egész lakott föld, az ökumené egyetemes-ségében fogadja és hirdesse az evangéliumot.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa ennek jegyében kéri Krisztus Urunk magyar népét, hogy amennyire lehetséges, ökumenikus istentiszteleti, imádságos és/vagy a krisztusi közösséget más formákban kifejező alkalmon is ünnepelje a Szentlélek kiáradásának, Krisztus egyetlen anyaszentegyháza életre hívásának szent napját.

■ B. Z.

Csak oda küld az Úr áldást...

■ BÖRZSÖNYI JÓZSEF

Vannak községek, még ha egyre kisebb számban is, ahol csak egy felekezet van. Tiszta református vagy evangélikus vagy teljes egészében katolikus falu. Ilyen egyfelekezetű városról országunkban aligha lehet beszélni. A legtöbb nagyobb településünkön együtt laknak a különböző egyházakhoz tartozó hívek, olykor nagyon is sokfélék.

Szolgálatom kezdetén találkoztam egy vegyes házasságokban gyakori problémával. A „vegyes” házaspárok nem jártak sem az egyik, sem a másik egyház templomába, nem tartoztak sem az egyik, sem a másik gyülekezethez, és ez nem annyira a politikai viszonyok miatt volt, hanem egy megbántódás miatt. Házasságkötésükkor eltiltást kaptak a szentségektől, mivel a másik egyház templomában volt az esküvőjük. Olykor még „kiharangozás” is történt. Ez az elutasítás olyan fájó emlék maradt számukra, hogy évekig vagy akár egy egész életen át elkerülték a templomot. Még az sem hozott közeledést, hogy a hetvenes évek végén a korábban történt kizárásból több egyház, így a református egyház is feloldozást hirdetett, és sajnálatát

fejezte ki. Ezeknek a sérelmeknek a gyógyítása az ökumenikus alkalmakkal kezdődött el.

Az ökumenikus alkalmak fő eseménye a januári imahét. Ez gyülekezeteinkben elég általánossá lett mára. Városunkban immár mintegy harminc esztendeje indult el a fent említett tapasztalatok hatására. Emlékszem az első közös alkalomra, amelyet gyakran emlegetünk azóta is. Hideg, hóviharos este volt, amikor az ember nem kívánczozott kilépni az otthonából. Azt gondoltuk, biztosan nagyon kevesen leszünk, de nagy meglepetésünkre teljesen tele volt a templom. Még az állóhelyek is megteltek. Erős volt a vágy a szívekben a közösség után. Nem is maradt csupán egy hét néhány estéjének élménye. Az esztendő további napjaiban, ha nem is templomban, de az utcákon egyre bátrabban és gyakrabban köszöntöttük egymást keresztény köszöntéssel. Kimondottan vagy kimondatlanul is azt szerettük volna, hogy a januári boldog közösség valami módon kiterjedjen az esztendő további napjaira is.

Ha alkalmat is keresünk, amikor újra gyakorolhatjuk az együttlét örömét, akkor különösen is kínálkozik pünkösöd környéke. A Szentlélek ekkor emelte fel az egybegyűlteket

minden nyelvi és etnikai korlát fölét. Keressük meg a lehetőségét, hogy a hóviharoktól és egyéb kényelmetlenségektől mentes, legtöbbször kifejezetten kellemes időben találkozzunk ismét templomban vagy a szabadban egymás öröme és a közös imádság lelkeket bátorító, erősítő gyakorlására! Lehet ez a pünkösöd megünneplésére készülő hét valamelyik vagy néhány estéje-délutánja vagy éppen a pünkösöd második napja. Még egy közös kirándulás, utazás is jól építheti a kapcsolatokat, egy távolabbi gyülekezet felkeresése buzdítást vihet. Egymás keresése vagy éppen a szomszédos községek, gyülekezetek találkozója, közös istentisztelete valamit érezhetővé tehet a Szentlélek egyesítő munkájából. Ezen az alkalmon megvalósul Urunk Jézus imádsága: „...hogy mindnyájan egyek legyenek úgy, ahogyan te, Atyám, én bennem, és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek, hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél el engem.” (Jn 17,21) „Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek! (...) Csak oda küld az Úr áldást és életet mindenkor.” (Zsolt 133,1.3)

A szerző református lelkész

Presbiteri találkozó Ózdon

► A Borsod-Hevesi Egyházmegye presbiterei április 25-én Ózdon találkoztak. Az esperesi meghívó címe ugyan presbiterképzést jelölt meg programként, de a történetek ismertetése előtt előrebocsátható, hogy az együttlétet nem elméletieskedő teológizálás jellemezte, sokkal inkább hitvalló, istenhitünkben egymást erősítő alkalom volt. A találkozó mottója Pál apostol Timóteushoz írott második leveléből származott (3,16): „A teljes Írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.”

A program az ózdi evangélikusok templomában kezdődött, ahol Tóth Melinda lelkész ismertette a gyülekezet és a templom történetét. Elmondta, hogy a neogótikus templomot – Szvoboda Gyula terve alapján – 1900-ban kezdték építeni az iparosodó Ózdra a Felvidékről költöző evangélikusok, és 1902. augusztus 31-én szentelték fel. Az épület aszimmetrikus jellege abból fakad, hogy pénz szűkében a hívek csupán egy tornyot emeltettek. (Az építés idején mindazonáltal több mit kétezer híve volt az ózdi gyülekezetnek, manapság viszont száznál alig több tagja van az ózd–putnoki társegyház-közösségnek.)

A templom és a gyülekezet büszkesége az 1938-ban épített kétmanuálos hangversenyorgona. A lelkész-nő nem titkolta el a mai idők viszonyosságait sem, amelyeknek a legfőbb oka az, hogy a templom is, a gyülekezeti terem is Ózdnak azon peremvidékén van, amelyet nagy számban antiszociális népeség lakik.

A templomlátogatás után az együttlét a gyülekezeti teremben folytatódott. Itt először Tóth Melinda tartott áhitatot a mottóul választott íge alapján, majd egy gimnazista leány, Kolarovszki Eszter olvasott fel az evangélikus Kátéból. Énektanulás következett, és a résztvevők maguk is meglepődtek, hogy a különösebb zenei előképzettséggel nem rendelkező csapat kis próbálkozás

után milyen szépen zengte: „Záporként hull majd az áldás...”

Sándor Frigyes esperes közölte a szomorú hírt, hogy a program egyik meghívott előadója, a Tállya–Abaujszántó–Tokaj–Sátoraljaúj helyi Missziói Evangélikus Egyházközség – időközben elhunyt – lelkésze, Mezey Gábor súlyos betegségben szenved. (Az esperes beszámolt a vele való találkozásáról, arról, hogy az istenhívó embernek mekkora erőt tud adni hite a földi élet viszontagságában.) Szalipszki Andrásné a fancsali gyülekezet felügyelőjének, Szilágy Pálnak a betegségéről tájékoztatta a jelenlévőket, akik mindkettejüket az Úr elé vitték imádságban. Ezután az egyházmegye különböző gyülekezeteiből érkezett presbiterek tartottak hitvallást a számukra előzetesen kijelölt ígék alapján.

Bizonyára elnézi minden megszólaló, hogy az eseményt ismertető krónika nem foglalja össze mindazt, amiről szóltak, de a tudósító úgy érzi, nem lenne méltó sem hozzájuk, sem az elhangzottakhoz, ha megkísérelné valamiféle „zanásított” változatát adni mondandójuknak, ezért csak az általuk kibontott ígét és annak vezérfonalát jelöli meg.

Spitzné Bukovszki Edit, a diósgyőri gyülekezet tagja 2Móz 3 alapján az Isten ígéje Mózes életében címmel állt az egybegyűlteket elé; Bálint Péter (diósgyőr–vasgyári gyülekezet) 2Móz 7–15 alapján Isten ígéről mint szabadításról szólt. Némethné Szőke Márta (fancsali gyülekezet) témája 1Sám 3 alapján az Isten ígéje mint elhívó szó volt, Hatranics Jánosné (Miskolc) Mt 4,1–11 alapján Isten ígéje kísértéseinkben címmel fejtette ki gondolatait, végül Dombróczi Gábor (Ózd) János egyik levele alapján Jézus mint az élő Ige mottóval értelmezte a Szentírás megjelölt szakaszát.

Összbenyomásként azt azért mindenképpen meg kell jegyezni, hogy a megszólaló presbiterek nemcsak kitűnő felkészültségűekről, hanem mély hitükről is tanúbizonyságot tettek. A záróimádságokban életünk, nemzetünk és az egész emberiség sorsának javulásáért szólt a fohász. Végül a helyi gyülekezet szeretetvendégsége zárta a programot, amely alkalmat adott a kötetlen beszélgetésre, egymás jobb megismerésére is.

■ DR. SZALIPSZKI PÉTER

Ozora–Pincehely–Bonyhád–Majos–Bikal – ez volt május 7-én és 8-án az országos iroda munkatársainak útvonal a már hagyományossá vált csapatépítő tréningen. A két nap alatt a résztvevők Ónodi Szabolcsnak, a bonyhádi evangélikus gimnázium igazgatójának és kollégáinak kedves vendégszeretetét élvezhették, és Scheidler Géza nevelési igazgatóhelyettes (képünk jobb szélén) segítségével megismerkedhettek az oktatási komplexummal is. A program során lelki úttravalót Szabó Vilmos Béla tolna-baranyai esperes és Makán Hargita majosi lelkész, a gimnázium iskolaelkészése adott, de kulturális élményekkel is gazdagodhattak az Üllői úti dolgozók.

■ BODA ZSUSZA felvétele

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Vanyarci Evangelikus Egyházközség

Vanyarc település Nógrád megye délkeleti részén fekszik, a Cserhát lankái között, festői környezetben, Budapesttől hetven kilométer távolságban. A faluról az első írásos feljegyzést IV. László király egy 1286-os adományozó oklevelében találjuk Wonorch névvel, amely eredetileg a település korábbi birtokosának neve lehetett. A tatárjárás idején a falu mellett álló, Hraszti nevű földvár próbált ellenállni a tatár pusztításnak. Egy 1484-es oklevél már Wanyarc néven említi a települést, amely ekkor a Rédei család birtoka volt. Később a Báthoriaké lett. A település a török hódoltság idején teljesen elpusztult.

Az 1700-as évek elején települt újra a falu. A felvidéki Bagyin, Ponnyce, Cselovce, Cerovo, Nedelistye, Litava nevű falvakból érkeztek telepek (ezen felvidéki falvak neveit a családnevek mind a mai napig őrzik). Innen kezdve beszélhetünk a gyülekezet történetéről is. A reformáció kétszázadik évfordulóján, azaz 1717-ben hangzott el Vanyarcon az első evangélikus igehirdetés, *Pilarik Jeremiás* gutai lelkész szolgálatával, a szabad ég alatt, a nagy körtefánál a szárazmalom mellett.

Hosszú ideig a gutai gyülekezethez tartoztak a vanyarciak, illetve egy rövid ideig Szirákhöz. Időközben a gyülekezet annyira megnövekedett, hogy 1783-ban önállósodott. Első lelkésze *Petyian Mihály* volt. *Ócsai Balogh Pétertől* (egyházunk első egyetemes felügyelőjétől) telket kapott a gyülekezet, és 1799-től 1800-ig, mintegy másfél év alatt felépítették a jelenlegi templomot. Ekkor már *Benczúr István* volt a közösség lelkésze.

A településen lakott a *Desseffy* család egyik ága, akik a gyülekezet tagjai s jelentős támogatói voltak. Itt élt *Veres Pálné Beniczky Hermin*, aki

a magyar nőnevelés területén szerzett elévülhetetlen érdemeket. A kúria gyakori vendége volt *Madách Imre*; *Az ember tragédiája* című művét itt olvasta fel először.

Az első és második világháborúban Vanyarcnak is sok hősi halottja volt. 1947-ben, az úgynevezett magyar–szlovák lakosságcsere során ötven család ment ki az akkori Csehszlovákiába. Majd következett a gyülekezet iskoláinak és földjeinek államosítása.

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban
Május 23-án, pünkösd ünnepén 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Vanyarcról. Igét hirdet *Szabó András* esperes.

Isten minden nehézségben és sorscapásban megtartotta a gyülekezetet. Jelenleg kilencszáz tagja van. Az idősök közül még sokan beszélnek a szlovák nyelvet, kéthavonta van szlovák istentisztelet. Az óvodában és iskolában száz hittanos gyermekünk van. Meghatározó a gyülekezetben az énekkar jelenléte és szolgálata. Minden korosztályt igyekszünk elérni az evangéliummal. Rendszeressé váltak a nyári tiznapos zenei táborok, melyek sok fiatalat vonzanak. Testvér-gyülekezeti kapcsolatot ápolunk a kispeszt, valamint az erdélyi hosszúfalu-fürészmezői gyülekezettel.

Vanyarcon rendezik meg már évek óta szeptember második szombatján az úgynevezett *Haluskafesztivált*, mely országsszerte rengeteg érdeklődőt vonz.

Istentiszteleti rend • 2010. május 16.

Húsvét ünnepe után 6. vasárnap (Exaudi). Liturgikus szín: fehér. Lekció: Jn 15,26–16,4; 1Pt 4,7–11. Alapige: Józs 23,14–16. Énekek: 321., 366.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Tóth-Szöllös Mihály; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (összegyülekezés napja) Szentiványi Ilona; du. 2. beszélgetés Ladányi János várospszociológussal; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zolt; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., liturgikus istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) Zászkaliczky Péter; du. 6. (úrv., ifjúsági) Pelikán András; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.); **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv., konfirmáció) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németsvölgyi út 138.** de. 9. (családbarát istentisztelet) dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 72. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Kertész Géza; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. fél 12. Tóth Melinda.

Összeállította: BODA ZSUZSA

In memoriam dr. Selmeczi János

(1923–2010)

Sokan vagyunk az evangélikus lelkészi karban, akik abban az időben voltunk teológushallgatók, amikor *Selmeczi János* volt a teológusotthon igazgatója. Sokan vannak a mai gyülekezetek tagjai között, akik még emlékeznek az igehirdetéseire és szolgálataira az országban. Nagyon szeretett prédikálni, a hívek pedig szerették hallgatni az igehirdetéseit. Lehet, hogy ez nagyon egyszerű mondatnak tűnik, pedig aligha van ennél fontosabb az evangélikus lelkészi pályán.

Ipolyszögőről a nógrádi tiszta életfelfogás egyszerűségével, nagyon mély családi lutheránus kegyesség talaján indult el az egyházi szolgálatra. Hosszú élete minden szakaszában erőteljes volt számára a nógrádi táj és az a tipikus hívő életforma, amelyet vissza-visszatérve mindig újra megkeresett. Ha csak alkalmá nyílt rá, haza is látogatott, fejében tartotta a rokonok és a falu lakóinak életútját. Ilyenkor lassan haladt az utcán, mert szeretett mindenkivel megállni és elbeszélgetni. A szülői ház sugárzása, akárhány éves volt is, mindig hatott rá.

Későbbi generációkhoz tartozók ritkán gondolnak, gondolunk bele abba, mit is jelenthetett a lelkészi pályára kerülni, azon szolgálni úgy, hogy az egyetemi évek 1942–1946 közé estek, a pálya megalapozása az ötvenes évekre, a nyugdíjba menetel és a visszavonulás pedig 1989-re.

Enyhén szólva szegényes körülmények között működött a teológusotthon a hetvenes évek elején. Döntően a gyülekezetek szeretetére és áldozatára építhetett az intézmény. De amikor erre lehetőség nyílt, azonnal elindult az a mai napig tartó fontos kapcsolatépítés a gyülekezetekkel, amely a szuplikáción kívül a teológusnapokban és passiókörutakban valósul meg. Ezeket az utakat Selmeczi János nagyon szerette, támogatva, s ennek következtében az akkori hallgatókban, bennünk, máig ható élményvilág épült fel.

Fel-felöltik sajátos humora, élcélő-dése vagy a mindvégig tisztán megmaradt tájszólás összetéveszthetetlen hangzása. Ha baj volt velünk, hallgatókkal, az eseményekbe nemigen avatkozott, inkább utána kérdezte meg felejtethetetlen hangsúllyal: „Na, hogy is volt ez...?” Aztán a beszélgetés „liturgiájába” beletartozott egy fejcsoválás az „ejnye” szó kíséretében. Pár éve, felidézve a régi idöket, említettem neki, hogy biztosan neheztel ránk, mert a mi évfolyamunk sok borsot tört az orra alá. Ekkor is egy kis szünet után, de most már kérdés nélkül folytatta: „Dehogy haragszom, nagyon szerettelek titeket.” Nem kis meghatódottsággal

mondta ki akkor, nyolcvanöt évesen, ezeket a helyrezökkentő mondatokat.

Amikor halála után felesége, *Ökrös Edit*, akivel szép ajándékként élhettek tizenöt évet, megmutatta az íróasztalát, kinyithattam egy spirálfüzetet, a legegyszerűbb, leghétköz-

napibb fajtát. Ebbe a nyugdíjas, idős ember éveken át mindennap beleírta a napi útmutató ígét kézírással hét nyelven: magyarul, héberül, görögül, latinul, németül, franciául és a kima-

radhatatlan, nagyon szeretett szlovák nyelven is. Pont úgy, ahogyan régen is felírta görögül vagy héberül, de gyöngybetűkkel az óra elején a táblára. Talán azt az ars poeticát hirdetve ezzel: sok minden lejártsódhat körülöttünk és bennünk, de ami biztos és megtartó, ami igazi gyógyító erő, az Isten ígéje. Ne felejtjük el ezt soha, akármerre járunk is majd!

A Deák téri templomban május 7-én, pénteken délután három órakor álltuk körül urnáját szereteteivel, a jelen lévő szolgatársakkal és a sok gyülekezetből érkezett, hálát adó és tiszteletet lerovó gyülekezeti tagokkal. Minden éneket végigénekelünk versről versre, ahogyan azt tőle tanultuk, és a nógrádi kegyességből tanulhatjuk ma is. „Ahova te vezetsz, / Csak oda megyek, / Hogy így mindörökké / Teveled legyek. / Ha téged hívtalak, drága vendég, / Szegényen is gazdag vagyok mindég.” (EÉ 381,3)

A feltámadás reményében fogadtuk Jézus szavait: *Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet!*” (Lk 23,46)

■ SZABÓ LAJOS

Dr. Selmeci János 1923. február 10-én született a Nógrád megyei Ipolyszögön kisparaszti család harmadik gyermekeként. Bátyja tíz évvel, nővére négy évvel volt idősebb nála. Elemi iskolai tanulmányait a helyi evangélikus iskolában végezte 1929 és 1934 között, majd a balassagyarmati Balassi Bálint állami reálgimnáziumba került, ahol nyolc évig németet, hat évig latint és négy évig franciát tanult. Innen eredeztethető a nyelvek iránti szeretete. 1942-ben érettségizett kitűnő eredménnyel.

Teológiai tanulmányait 1942 és 1946 között a pécsi Erzsébet Tudományegyetem Soproni Evangélikus Hittudományi Karán folytatta. *Ordass Lajos* püspök avatta őt lelkésszé Balassagyarmaton 1946. augusztus 18-án, két társával, *Garami Lajossal* és *Terray Lászlóval* együtt. Felszentelése után rövidebb ideig Kétybodonyban, Balassagyarmaton és Komáromban volt segédlelkész. 1948. szeptember 1-jén helyezte a püspök Tatabányára, ahol négy évig segédlelkésként, majd 1952-től 70-ig gyülekezeti lelkésként szolgált. 1958 és 1970 között két klubban a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperese volt.

1969-ben Budapesten, az Evangélikus Teológiai Akadémián egyháztörténet–ökumenika szakon teológiai doktorátust szerzett. Doktori értekezésének címe *Az Orosz Ortodox Egyház 1917-től 1967-ig*. 1970-től 1989-ben történt nyugdíjazásáig kereken húsz éven keresztül az Evangélikus Teológusotthon igazgatója volt. Emellett először megbízott előadóként, később címzetes professzorként részt vett a teológiai akadémia oktatómunkájában. A bibliai nyelveket (héber, görög) és a latint tanította, valamint előadásokat tartott az ökumenikus egyházismeret és az ökumenikus mozgalom történetének tárgyköréből. A görög nyelvet nyugdíjazása után óraadóként még tíz évig, a latint pedig tizenkét évig tanította.

Mint otthonigazgató, hivatalból tagja volt az országos presbitériumnak. Hosszabb ideig szolgált az országos számvevőszék tagjaként, később elnökeként. Tagja volt a külügyi bizottságnak, a *Lelkipásztor* és az *Evangélikus Élet* szerkesztőbizottságának. Az *Evangélikus Élet* gyermek- és ifjúsági rovatát tíz éven át vezette. Számos külföldi egyházi gyűlésen és teológiai konferencián vett részt. Tagja volt a Lutheránus Világszövetség Összortodox Bizottságának, valamint a Leuenbergi Konkordia délkelet-európai csoportjának.

1951-ben házasságot kötött *Cseh Jolánnal*. Egy fia született, *János* és egy unokája, *Balázs*. Felesége sok betegeskedés után 1992-ben hunyt el. 1995-ben másodszor is házasságot kötött: *Ökrös Edittel* csaknem tizenöt évig élt együtt. 2010. április 24-én hunyt el Budapesten.

Medvehagyma és PET-palack

Tél végére kiürülnek szervezetünk vitaminraktárai, de még jócskán várni kell, mire az első zöld növényeket leszüretelhetjük a kertből. A piacon és boltokban ma már egész télen lehet fóliában termesztett „primőröket” kapni, de ha eddig nem voltunk bizalmatlanok irántuk, az újabb és újabb botrányok ráébreszthetnek bennünket arra, hogy ezeket a növényeket intenzív körülmények között és állandó vegyszerezéssel termelik, sokszor olyan vegyszereket alkalmazva, amelyeknek erősen egészségkárosító hatásuk van. Ezért is terjed egyre inkább az „idény jellegű” táplálkozás, amely arra ösztönöz, hogy mindig azt együk, ami az adott évszakban megterem. Vagyis télen ne együnk epret, paradicsomot, paprikát, hiszen azokban alig van tápanyag, van viszont permet-, műtrágya- vagy más vegyszermaradvány. És persze az ízük sem olyan, mint amikor a nap érleli őket...

Tavaszi végéig, nyár elejéig viszont még kevés olyan zöldségféle kapható, amely nem a fóliában termett. Van viszont néhány olyan növény, amelyeket már a nap első meleg sugarai előcsalogatnak a földből, és tele vannak vitaminnal, ásványi anyagokkal, enzimekkel, egyszóval minden olyannal, amire szervezetünk áhítozik a tél után.

A csalánt talán mindenki ismeri, a tyúkhúrt és a pongyola pityangot is, csak éppen eszünkbe sem jut, hogy egy jó kis salátát készítsünk belőle. Évekkel ezelőtt én is ugyancsak meglepődtem, amikor ezeket a növényeket csokorba fogva láttam a biopiac standjain. Ugyanott találkoztam először a medvehagymával is,

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

amelyet akkor csakis ott lehetett beszerezni. Ma pedig már szinte minden piacon árulják e remek növényt. A medvehagyma lombos erdeink aljnövényzetében található, már már-

ciusban megjelennek friss hajtásai. Április–májusban virágzik, utána pedig teljesen visszahúzódik, eltűnik a szem elől. Elnevezése arra utal, hogy a medvék a téli álomból ébredve előszeretettel fogyasztják, mert általános erősítőként jótékony hatással van rájuk.

Hajtásai erős, a fokhagymára emlékeztető illatúak. Gyógyhatása is hasonló a fokhagymáéra, de annál tízenkétszer erősebb! Erőteljes vértisz-

tító, gyulladáscsökkentő, baktérium- és vírusölő, csökkenti a vérnyomást és a koleszterinszintet, javítja a szív és az érrendszer működését. Magyarországon a legnagyobb összefüggő, medvehagymával borított terület Orfűn található, ahol minden évben fesztivált is szerveznek e finom gyógynövény népszerűsítésére.

E sorok írójának lakóhelye közelében is található olyan erdő, ahol tenyészik a medvehagyma. Egyre többen ismerik, szedik és fogyasztják. Fantasztikus illatélmény és látniva-

ló ilyenkor a medvehagymaszőnyeg a fák alatt. Kiábrándító viszont, hogy e jótékony növénymezőn ijesztő mennyiségű szemét található. PET-palackok szászámra, mindenféle rozsdás fémedény, műanyag zacskók és papírhulladék. Korunk jelképe is lehetne ez a kép: a természet megajándékoz bennünket a különböző gyógyhatású növényekkel, az ember pedig ráborítja a szemetét...

■ SÁNTA ANIKÓ

A hónap könyvcsomagja – májusban a Luther Kiadótól mindössze 1000 forintért

- **Hans-Christoph Piper: Betegágyon**
- **Bálintné Kis Beáta: A garamut hangja – Négy év Pápua Új-Guineában**
- **Dedinszky Gyula: A Biblia néprajza**
- **Elek László: Győry Vilmos (1838–1885)**
- **Grünvalszky Károly: Énekek éneke, avagy a szerelem iskolája**

Vásárolja meg a hónap könyveit kedvezményesen!
A könyvcsomag ára: 1000 forint.
<http://bolt.lutheran.hu/> • E-mail: kiado@lutheran.hu
• Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

Rozsdamentes ízületek

Testünk mozgékonyága az ízületeknek köszönhető. Hihetetlen, hogy ezek a kis testrészek hányféle bonyolult mozgásra képesek! A csípő és a váll ízületeinek köszönhetően a végtagok előre, hátra és oldalra forgathatóak. A térd, a könyök vagy az ujjak ízületei a hajlítást vagy nyújtást segítik.

A porc kemény, mégis igen rugalmas szövet. Terhelés hatására az ízületi folyadék behatol a porc pórusaiba, majd visszaáramlik az ízületbe. Ha ebben a bonyolult rendszerben felborul az egyensúly, az adott ízület használata, terhelése fájdalmat okoz, és akár maradandó károsodáshoz vezethet. Ízületeink az évek során folyamatosan kopnak, így az életkor előrehaladtával ez sokaknak problémát okoz, de bizonyos esetekben, például sportoló embereknel a túlzott megterhelés miatt a kopási folyamat már fiatalabb korban is kialakulhat.

Ízületeink épségének megóvásáért mi magunk is tehetünk többek között megfelelő táplálkozással, hiszen minden olyan élelmiszer jót tesz, amely a csontok állapotát javítja, például a kalciumban gazdag tej és tejtermékek. Azonban a porcszövet regenerálódásához nélkülözhetetlen összetevők nem minden esetben pótolhatók az elfogyasztott ételekkel, hiszen például a glükóزامint az emberi szervezet nem tudja előállítani. Mivel a glükóзамin nagy mennyiségben általában tengeri eredetű élelmiszerekben van jelen, földrajzi helyzetünkől adódóan Magyarországon hátrányban vagyunk, mert átlagos étrendünk a szükségesnél jóval kevesebbet tartalmaz.

Azoknak, akik akár aktívan, akár hobbiként rendszeresen sportolnak, vagy a mindennapi mozgás során időnként már fájlalják a térdüket, vállukat, csípőjüket, segíthet a **Béres Porcerő Forte** filmtabletta, amely izü-

leti betegségben szenvedők különleges táplálkozási igényeikhez igazított összetételű, speciális – gyógyászati célra szánt – tápszer glükóзамin-szulfáttal, kondroitin-szulfáttal és metil-szulfonil-metánnal (MSM).

Miért ajánljuk ezt a készítményt?
A glükóзамin-szulfát és a kondroitin-szulfát hozzájárul a porc fő szerkezeti elemeinek felépítéséhez és fenntartásához, így fontos szerepet játszik az ízületi porcok épségének megőrzésében és regenerálódásában. A metil-szulfonil-metán (MSM) szerves formában kötött ként tartalmazó vegyület, mely elősegítheti a porc egészséges szerkezetének megőrzését.

A **Béres Porcerő Forte** filmtabletta összetevői hozzájárulnak a normális porcképződéshez, elősegítik a porcok épségének megőrzését és regenerálódását, így az ízületek megfelelő mozgathatóságát.

BPFI005PR

Pro Typographia Díjra jelölték a Luther Kiadó első festészeti albumát

A Gyomai Kner Nyomda Zrt. benevezte a Luther Kiadó tavaly karácsonyra megjelent képzőművészeti albumát, a *Vinczellér Imre* festőművész négy évtizedes munkásságát bemutató kötetet a nyomdászat legrangosabb hazai megmérettetésére. A versenyt – idén immár ötvenedik alkalommal – a Nyomda- és Papíripari Szövetség hirdette meg *Pro Typographia – minőségi nyomdatermékek versenye* elnevezéssel.

A Magyarországi Evangélikus Egyház lap- és könyvkiadója első alkalommal készített ilyen jellegű kiadványt, amelyet pályaműként a keménytáblás színes könyv kategóriában nevezett be a Gyomai Kner Nyomda Zrt. Az albumot a Luther Kiadó műszaki és tervezőszekersztője, *Galgóczi Andrea* tervezte.

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet angol szakos, valamint ének-zene–karvezetés szakos tanári állásra. Mindkét állás rész munkaidős. Képesítési feltétel: megfelelő tanári szakos egyetemi oklevél. Felekezetiük-höz kötődő, keresztény tanárok pályázatát várjuk. Csatolandó mellékletek: önéletrajz, keresztelési igazolás, lelkeszi ajánlás, pedagógiai elképzelések, diploma másolata. A pályázatokat június 30-ig kérjük elküldeni *Kézdý Edit* igazgatónak a gimnázium címére (1052 Budapest, Sütő u. 1.). Az állás elfoglalásának ideje: augusztus 15.

HIRDETÉS

Zenei hírek az EHE-ről

Május 20-án, csütörtökön 17 órai kezdettel *teológus zenés áhítat* lesz a zuglói templomban. Az alkalmon közreműködnek az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem zenei együttesei és hangszer tanuló hallgatói. A belépés díjtalan. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének tanárai és hallgatói szeretettel várnak minden érdeklődőt a *kántor szak végzős évfolyamának vizsgahangversenyére* május 26-án, szerdán 18 órai kezdettel a zuglói templomba. Műsoron többek között *J. S. Bach, J. L. Krebs, C. Franck, F. Mendelssohn, Gárdonyi Z.* orgona- és kórusművei. A végző hallgatók: *Kovácsné Tégen Sára, Hulej Erzsébet Klaudia és Koch Szilvia*. A belépés díjtalan. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

HIRDETÉS

Sétagalopp és mennybemenetel

A budapest-fasori gyülekezet szeretettel hív minden érdeklődőt mennybemenetel ünnepéhez kapcsolódó sorozatára.

Május 11-től 13-ig (kedden, szerdán és csütörtökön) húsz-húsz ember számára ingyenes nordic walking edzés lesz a Városligetben *Bogdányi Mária* tréner vezetésével. Kezdes 10.30-tól, találkozás a Regnum-keresztelnél.

Kedden és szerdán a gyülekezeti teremben, csütörtökön a templomban lesz 18 órától igei alkalom.

Csütörtökön az istentiszteleten a stockholmi *Värmdö Vokalensemb-le* svéd kórus szolgál, vezényel *Björn Borseman*.

HIRDETÉS

Missziói percek IX–X.

- *Isten megengedte* – Beszélgetés *Bálint Józsefnével*, az Evangélikus Missziói Központ volt irodavezetőjével férje betegségéről.
- *Cigány sorsok* – Három asszony, *Orsós Györgyné, Kovács Ferencné és Bogdán Józsefné* vall élete örömeiről és nehézségeiről.
- *Főzés és misszió?* – Interjú *Mátyás Etelkával*, akinek kiskonyhájában szeretet és kellemes időtöltés mellett lelki gyarapodást is kapnak a falu fiataljai.
- *Menteni bármi áron* – *Keveházi László* idézi fel az embermentő lelkész, *Sztehlo Gábor* alakját.
- *Hogyan viszonyuljunk a közülethez?* – *Blaskó Péter* mondja el véleményét politikáról, színházról, hitről.
- *A teológia mindenkié?* – *Dr. Matus Péter* fizikus szerint igen...

Mindez csupán kis ízelítő abból a gazdag hanganyagból, amely sorozatunk legújabb dupla CD-jén megtalálható. A Kossuth rádió *Evangélikus félórájában* elhangzó *Missziói percek* rövid jegyzetei és interjúi egyéni elcsendesedésben és gyülekezeti alkalmakon egyaránt használhatók. Ára 2400 forint.

Az elmúlt négy év teljes anyaga – külön-külön is – megvásárolható. Egy dupla kazetta ára 700 forint.

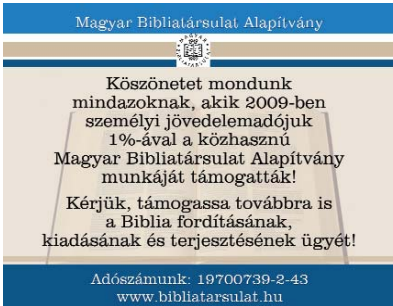
Megrendelhető: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40. Tel.: 1/400-3057 (a délelőtti órákban). E-mail: ev-mis@lutheran.hu.

Hibaigazítás. Az *Evangélikus Élet* legutóbbi – 2010. május 9-ei – lapszámának 4. oldalán a *Magyar Kurirtól* átvett *Ökumenikus lelkész körök találkoztak* című cikkben tévesen szerepelt Gödöllő neve. Az ötödik kezdésben bemutatott együttműködés valójában Menden zajlott. A hi-
béért az érintettektől és olvasóinktól elnézést kérünk. *A szerk.*

HÍREK, HIRDETÉSEK

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) legközelebbi külmissziói estjén *Csepregi Sára* bölcseész az indiai vallásokról, valamint indiai útja során szerzett tapasztalatairól tart vetített képes beszámolót. Időpont: május 17., hétfő, 17.30. Helyszín: az országos iroda földszinti előadóterme (1085 Budapest, Üllői út 24.). Minden érdeklődőt szeretettel vár az EKME vezetősége.

HIRDETÉS

Útitársak Cinkotán

Szeretettel hívjuk a misszió iránt érdeklődő útitársakat és minden érdeklődőt találkozáskra, melyet a XVI. kerületi evangélikus „szigeten” (templom, gyülekezeti ház, missziói központ, rádióstúdió) tartunk május 20-án.

Program: 16.30-tól egyik legrégebb és legszebb templomunk megtekintése. 17 órától látogatás az Evangélikus Missziói Központban és a rádióstúdióban. 17.30-tól *Vető István* számol be a XVI. kerületben végzett evangélikus misszióiról. 18 órától *Szeverényi János* tart beszámolót és áhítatot. (Az utóbbi két program az új gyülekezeti házban lesz.)

A templom címe: Budapest XVI., Rózsalevél u. 46. (Megközelíthető az Örs vezér térről induló 45-ös busszal – megállója az IKEA mellett van – a Rózsalevél utcai megállóig. A városközponttól egy órát kell számolni az utazásra.)

KÖSZÖNET

Köszönetet mondunk azoknak, akik *dr. Selmeczi János* elhunytá alkalmából részvételük kifejezésével fájdalunkban osztoztak.

Családja

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 16-ától május 23-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
22.25 / Duna Tv <i>Transylvania (francia film-dráma, 2006)</i> (98') A szenvedélyes Zingarina Romániába utazik a barátnőjével, Marie-val. Eltökélt célja, hogy megkeresse szerelmét, Milánt, kinek gyermekét a szíve alatt hordja, és aki egy szó nélkül elhagyta őt. Ám a várva várt találkozás csak fájdalmat tartogat számára, a férfi durván elutasítja. A szerelmében elárvult lányt az örület kerületi, képtelen hazamenni a barátnőjével, helyette a hontalanok cigányéletét választja. Hamarosan megismerkedik Csangolával, a saját törvényei szerint élő vándorkereskedővel. A férfi oltalmába veszi a terhes nőt, és egyre szorosabb szálak szövődnek közöttük.	5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 8.25 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Doroszlói emlékek 11.20 / TV2 <i>Cloack és Dagger (amerikai családi film, 1984)</i> (101') 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zenészerzői – XIV. Lajos udvarának komponistái</i> Benne: Charpentier: Te Deum 17.35 / PAX <i>Csoóri Sándor 80 éves</i> Ünnepi rendezvény a nyolcvan éves Csoóri Sándor tiszteletére Szokolay Sándor művének ősbemutatójával 21.00 / Filmmúzeum <i>A Hídember (magyar történelmi film, 2002)</i> (140')	9.10 / Duna Tv <i>A Magyar Építészeti Múzeum (magyar ismeretterjesztő film, 1998)</i> 14.35 / Kossuth rádió <i>Tér-idő</i> Egy derék ember – Széchenyi István, a magánember 17.00 / PAX <i>Van egy név minden egyéb név felett: Isten neveden szólít</i> Evangélizáció a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközségben 17.35 / PAX <i>Invocatio Musicalis.</i> Korál- és zsoltárfeldolgozások 19.55 / Kossuth rádió <i>A kicsi csaci és a nagy csaci</i> Gárdonyi Géza meséje 23.00 / Petőfi Rádió <i>Akusztik</i> Szabó Tamás szájharmonikás az MR-8-as stúdiójában	10.00 / Viasat History <i>Poncius Pilátus: az ember, aki megölte Jézust (angol dokumentumfilm, 2003)</i> 12.05 / Bartók rádió <i>Beethoven-maraton 2010</i> III. (Eorica) szimfónia 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház felőrája 20.00 / Duna II. Autonómia <i>„Ott lenni, ahol kell...”</i> (magyar dokumentumfilm, 2002) (56') Szerzetesek cigánytelepen 21.00 / PAX <i>Felekezeti közli zsolttárolvasás</i> Nemeshegyi Péter jezsuita szerzetes, Schweitzer József nyugalmozott főrabbi és Hafenschner Károly evangélikus lelkész beszélgetése
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
9.55 / m2 <i>A magyar írásbeliség története</i> A kódexek kora, latin és magyar nyelvű kódexeink 12.05 / Bartók rádió <i>Az Ars Nova Copenhagen hangversenye</i> Tallis: Jeremiás próféta siralmai Byrd: Agnus Dei 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zenészerzői – XIV. Lajos udvarának komponistái</i> A királyi kápolna 14.25 / Duna Tv <i>Szentendre védett növényei (magyar ismeretterjesztő film, 2008)</i> (43') 15.06 / Hír Tv <i>A kereszt előtt (magyar dokumentumfilm)</i> (52') 22.25 / Kossuth rádió <i>Esti beszélgetés – a kultúráról</i>	11.05 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> 14.20 / Duna Tv <i>„A magok oltalmára...” – Erdélyi erődtéplomok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001)</i> (11') 16.30 / PAX <i>Életévszakok</i> Scholz László nyugalmozott evangélikus lelkész mesél életéről, hivatásáról 19.40 / Kossuth rádió <i>Esti csendben...</i> Népek, nemzetek altatózenéiből 21.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Bach: Tizenöt háromszólamú invenció 22.35 / Duna Tv <i>Good Will Hunting (amerikai filmdráma, 1997)</i> (126')	11.30 / m1 <i>Unokáink sem fogják látni</i> Ráday Mihály városvédő műsora 13.20 / Bartók rádió <i>Várdai István (gordonka)</i> <i>Bach-hangversenye</i> 14.05 / Duna Tv <i>Isten kezében.</i> A jó pásztor 19.00 / Bartók rádió <i>Előadások a zenéről</i> Honfoglalás és középkor 20.35 / TV2 <i>Bajnokok Ligája</i> Döntő, FC Bayern München – FC Internazionale Milano 20.45 / m1 <i>Az aranyember (magyar kalandfilm, 1962)</i> (107') 22.30 / Duna Tv <i>Vértanúink, hitvallóink (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2002)</i> Mindszenty József	10.00 / m1 <i>Baptista magazin</i> 10.04 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Vanyarcról.</i> Igét hirdet Szabó András esperes 10.25 / m1 <i>Református ifjúsági műsor</i> 11.00 / m1 <i>Pünkösdvásárnapi református istentisztelet</i> Közvetítés a budapest-pasaréti templomból 20.55 / Duna Tv <i>Don Luigi, a szegények papja (olasz tévéfilmsorozat)</i> (88') 1. rész 21.04 / Kossuth rádió <i>A Janika</i> Csáth Géza drámáját rádióra alkalmazta Soltészky Tibor 22.40 / m2 <i>A boldogság színe (magyar filmdráma, 2003)</i> (86')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Abrám elment, ahogyan azt az Úr mondta neki. 1Móz 12,4 (Gal 3,9; Jn 15,26–16,4; Ef 3,14–21; Zsolt 68,25–36) Csodálom Abrámot. Amikor az Úr szólt hozzá, ő elment. Nem ragaszkodott lakóhelyéhez, rokonaihoz, élete megszokott kereteihez, hanem el mert indulni az ismeretlenbe. Persze cserébe ígéretet kapott az áldásról, az új hazáról, a nagy népről, de ez az indulás pillanatában csak egy távoli, megfoghatatlan reménység volt. Nekem ez nem megy ilyen könnyen! Előfordult, hogy Isten váratlan módon akarta megfordítani életem, és időt kértem, hogy átgondoljam, igei megerősítést keressek, s végre elinduljak. Van mit tanulnom Abrámtól, aki nem mérlegelt, csak ment.

Hétfő

Ezt mondja a Szent, az Igaz: Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be. Jel 3,7–8 (Ézs 30,19; Ez 11,14–20; Zsid 7,11–22) A filadelfiai gyülekezet angyalának íródik ez; róla olvassuk, hogy bár kevés ereje volt, mégis megtartotta az Úr ígését. Állhatatos maradt, megtartatott a kísértés órájában, s ezért oszloppá lesz Isten templomában. A nyitott ajtót egyedül Jézus adhatja meg, mert csak általa lehet bejárásunk a Mindenhatóhoz. Aki nek szívében ő él, annak nem kell félnie attól, hogy zárt ajtót talál.

Kedd

A királyi tisztviselő szolgálai mondták: Tegnap délután egy óraker hagyta el fiadat a ház. Megállapította tehát az apa, hogy éppen abban az órában, amelyben ezt mondta neki Jézus: „A te fiad él.” És hitt ő, valamint egész háza népe. Jn 4,52–53 (Ez 20,41–42; Lk 21,12–19; Zsid 7,23–28) Apa és fia távol vannak egymástól: előbbi a csodatévő gyógyítót hívja, utóbbi a betegágyon fekszik. Jézus nem teljesíti a kérést: nem utazik el Kapernaumba; mégis megteszi, amit remélnék tőle: meggyógyul a gyermek. Az időpont a bizonyíték arra, hogy nem véletlen volt, hanem Jézus segített. Mi sem természetesebb, hogy ezután hit ébred a jelenlétükben. Ma is történik hasonló: Jézus távol marad, de szava garantálja a csodát. Amíg bandukolunk vissza ahhoz, akiért munkálkodni hívtuk őt, talán bizonytalanság van a szívünkben. De ha megérkezik a jó hír, és összerakjuk a mozaikdarabokat, rádöbbenünk: akkor történt a csoda, amikor ezt Jézus megígérte nekünk. A kérdés csak az, hogy nekünk és házárt népének is a hit-e a természetes reakciónk erre.

Szerda

Van-e valami lehetetlen az Úr számára? 1Móz 18,14a (Zsid 10,35; Lk 12,8–12; Zsid 8,1–13) Ábrahám és felesége fölött elröpltek az évek. Nem teljesült az ígéret. Nincs gyermekük, és már nem is lesz, mert Sára képtelen szülni. A három idegen szerint azonban egy év múlva fia lesz az idős házaspárnak. Csoda-e, ha Sára nevet kínjában? Ám Isten számára nincs lehetetlen. Ő véghezviszi, amit elhatározott. Ma is így van ez. Kilátástalan helyzetek, természetlen életek, vegetáló gyülekezetek változhatnak meg, s lehet reményteljes a reménytelenből, élő a halottból, egészséges a betegből, mert Istennek semmi nem állhatja útját. De vigyázzunk, nehogy félreértsük az ígét! Nem arról van szó, hogy az Úr minden nehézségünket megoldja, és minden korlátunkat legyőzi, hanem arról: ha valamit kijelent, akkor ott nem számít, hogy mi emberileg mit tartunk lehetetlennek.

Csütörtök

Isten mondja: Mostantól fogva új dolgokat hirdetek neked, rejtett dolgokat, melyekről még nem tudsz. Ézs 48,6 (Ef 1,9–10; ApCsel 1,12–26; Zsid 9,1–10) A nép, mely sokáig nem törődött a figyelmeztetéssel, és nem volt hajlandó megtérni, fogságba került. Széthullott a nemzet, s az emberek úgy érezték, az Úr örökre elhagyta őket. Ámde nem így volt. Egyszer csak Isten meghirdette az új kezdetet, a szabadulást. Vajon nekünk is új kezdetet hirdet az Úr? Vajon a rejtett dolgok, melyeket most még nem sejtünk, de Istennél már előkészületben vannak, ugyanúgy megváltoztatják az életünket, mint e prófécia régi címzettjeiét?

Péntek

Uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a Mindenható! Örüljünk és ujjongjunk, és dicsőítsük őt. Jel 19,6–7 (Ézs 6,3; Jn 19,25–27; Zsid 9,11–15) Babilon bukása után nagy öröm lesz a mennyben – olvassuk a *Jelenések könyvében*. Amikor elérkezik a Bárány menyegzője, ott csak az ujjongásnak és dicsőítésnek van helye. Ez már most elkezdődhet: az Úr Isten hatalma és nyilvánvaló uralma már ma magasztalásra nyithatja szánkat.

Szombat

Van pártfogónk az Atyánál: az igaz Jézus Krisztus. 1Jn 2,1 (Mal 3,2a; Zak 4,1–14; Zsid 9,16–28) A szent Isten előtt nem tudunk emelt fővel megállni; nincs, amivel kiérdemelhetnénk az üdvösséget. De van pártfogónk, szószólónk, Krisztusunk, aki engesztelő áldozattá lett bűneinkért. Bátran tekinthetünk őrá, és Megváltónknak köszönhetően miénk az örök élet ajándéka. Milyen csodálatos evangélium ez!

■ HULEJ ENIKÓ

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrekktor:** Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők:** Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

